

يا باغي الخير اقبل
Come On For Charity

ഇസ്‌ലാമും പൗരധർമ്മവും

മാലവി മുഹമ്മദ് അമാനി

الإسلام وحقوق الإنسان

تأليف / مولوي محمد أمانى رحمه الله وغفر الله له

The Cooperative Office For Call & Guidance to Communities at Rawdhah Area
Under the Supervision of Ministry of Islamic Affairs and Endowment and

Call and Guidance - Riyadh - Rawdhah

Tel. 4918051 Fax 4970561 - P.O. Box 87299 Riyadh 11642

المليارية

٩٤

ഇസ്‌ലാമും
പൗരധർമ്മവും

الإسلام وحقوق الانسان

تأليف :

مولوي محمد أمانى

رحمه الله وغفر الله له

യുവത ബുക്ക് ഹൗസ്

പി. ബി. നം. 524, കോഴിക്കോട്-2

Islamum Pouradharmavum (Malayalam) by: Moulavi
Muhammed Amani (Marhoom) Publishers: Yuvatha
book house, P.b.no: 524, Calicut. First Impresion:
June-1990 Copies: 2500, Cover: Noushadali, Printing:
ISM press Calicut, Price: 5-00, Copyright reserved.

കാൽനൂറ്റാണ്ടുകാലത്തെ നിരന്തര പരിശ്രമത്തിന്റെ ഫലമായി വിശുദ്ധ ഖുർആനിന് സലഫീമാർഗം അവലംബമാക്കി വിവരണമെഴുതി കൈരളിക്ക് സമർപ്പിച്ച ത്യാഗി വര്യനാണ് മുഹമ്മദ് അമാനി മൗലവി. അനുഗ്രഹീതമായ ആ രൂപിക രണ്ടുവർഷം മുമ്പ് നശ്വലമായി. ഇന്നാലില്ലാഹി....

അമാനി മൗലവിയുടെ ഒരു അപ്രകാശിത കൃതിയാണ് നിങ്ങളുടെ കയ്യിൽ. 1946 ൽ മൊറയൂരിൽ ദർസ് നടത്തി കൊണ്ടിരിക്കെ അദ്ദേഹം തയ്യാറാക്കിയ കയ്യെഴുത്തുപ്രതിക്ക് പുനരാഖ്യാനം നൽകിയിരിക്കുന്നത് ജ : അബ്ദുൽ ജബ്ബാർ തൃപ്പനച്ചിയാണ്. ഏകദേശം അരനൂറ്റാണ്ട് മുമ്പ് രചിക്കപ്പെട്ട് പലകാരണങ്ങളാലും വെളിച്ചം കാണാതെപോയ ഈ കൃതിയിലെ പ്രതിപാദ്യം ഇന്നും പ്രസക്തമാണ്. രാഷ്ട്രത്തോടുള്ള പൗരന്റെ ധർമ്മങ്ങളെക്കുറേ, ഒരു മുസ്ലിം എന്ന നിലക്ക് ദൈവിക മതത്തോടും മതനിയമങ്ങളോടുമുള്ള അവന്റെ കടമകളും കർത്തവ്യങ്ങളുമാണിതിൽ പ്രകടമാവുക. കൂടാതെ, ഒരു ഉന്നത സംസ്കാരമെന്ന നിലക്കുള്ള ഇസ്ലാമിന്റെ പ്രത്യേകതകളും സത്തുലിതമായ സാമൂഹ്യജീവിത ക്രമത്തിന്റെ ഇസ്ലാമിക മാനങ്ങളും ഇതിൽ വായനക്കാർക്ക് ദർശിക്കാം.

ചില ആവർത്തനങ്ങളും ഒന്നരണ്ടു പദപരമായ ചർച്ചയും ഒഴിവാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ആയത്തുകൾക്കും ഹദീസുകൾക്കും അറബി മൂലം കൊടുത്തിട്ടില്ല. അധികവും ആശയ വിവർത്തനങ്ങളാണ്.

ഇസ്ലാമിനെ ധൈര്യവാനായി വിലയിരുത്തിക്കൊണ്ടുള്ള ഈ ലഘുകൃതി സാധാരണക്കാർക്കും ചിന്തകന്മാർക്കും ഉപകാരപ്പെടുമെന്ന് ഞങ്ങൾ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥകർത്താവിനും നമുക്കും ഇതൊരു സൽകർമ്മമായി തീരട്ടെ എന്ന പ്രാർത്ഥനയോടെ ഈ കൃതി അനുവാചകർക്കായി സമർപ്പിക്കട്ടെ.

—പ്രസാധകർ

പ്രസ്താവന

ഇതൊരു ഗ്രന്ഥമല്ല. ഇസ്ലാമിലെ നാഗരിക തപത്തെ പുരസ്കരിച്ച് ഒരു ലേഖനം പത്രത്തിലേക്കുയക്കാൻ വേണ്ടി ഞാൻ എഴുതുകയുണ്ടായി. അത് അയച്ചിട്ടു. അത് അല്പം നീങ്ങുപോയി. ഒരു ചെറുകൃതിയാക്കാനുവെച്ചു. എന്നാൽ ഉദ്ദേശിച്ച പലതും എഴുതാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

പ്രതിപാദന രീതിയിലോ ഭാഷാപ്രയോഗത്തിന്റെ കാര്യത്തിലോ ഇതൊരു പുസ്തകമെന്നു പറയാൻ പോലും യോഗ്യമല്ല. അത്തരം പോരായ്മകൾ വായനക്കാർ ക്ഷമിക്കുക. ആശയപരമായി വല്ല തകരാറും കണ്ടാൽ സഭയം ഉണർത്തണമെന്നപേക്ഷ.

ആയത്തുകളും ഹദീസുകളും ശരിയായ തർജ്ജമയല്ല. ആശയ വിവർത്തനം മാത്രമാണ്. അല്ലാഹു നമ്മെ അവന്റെ ദീനിയെ സേവനം ചെയ്യുന്നവരാക്കിത്തരട്ടെ-ആമീൻ

—മുഹമ്മദ് അമാനി

ഇസ്‌ലാമിലെ നാഗരികത്വം

പതിനാലു നൂറ്റാണ്ടുമുമ്പ് അറേബ്യയിൽ ഒരു പ്രവാചകന്റെ നിയോഗമുണ്ടായി. മനുഷ്യന് സന്മാർഗം കാണിക്കാനും അവനെ മനുഷ്യത്വത്തിലേക്ക് നയിക്കാനും വേണ്ടി. അന്ന്—ലോകമാസകലം അന്ധതയുടെ, ദുരാചാരത്തിന്റെ, കയ്യുക്കിന്റെ അക്രമത്തിന്റെ വ്യാപ്തം ഭംഷ്ടങ്ങളിൽപെട്ട് നട്ടംതിരിയുകയായിരുന്നു. രണ്ടു വൻശക്തികളായിരുന്ന റോമിന്റെയും പേർഷ്യയുടെയും സ്വാർത്ഥതാൽപര്യങ്ങൾക്കൊത്ത് ജനങ്ങൾ തുളളണ്ടിയിരുന്നു. അന്ന് അറബികളാകട്ടെ-പരസ്പരം ചോരകടിക്കുകയായിരുന്നു. സത്താനഹത്യയും വ്യഭിചാരവും മറ്റും അന്തസ്സായി ഗണിച്ചിരുന്നു! ദേവൻമാരും മഹത്തുക്കളും മാത്രമല്ല സൂര്യചന്ദ്രൻമാരും കല്ലും മരവും എല്ലാം അവരുടെ ആരാധ്യവസ്തുക്കളായിരുന്നു. അക്ഷരജ്ഞാനംപോലും വിരലിലെണ്ണാവുന്നവർക്കുമാത്രം. ആകെക്കൂടികൂട്ടപിടിച്ച ആ ഇരുട്ടിലേക്ക് സന്മാർഗത്തിന്റെ ദീപ്തിയുമായി ഒരു പ്രവാചകൻ കടന്നുവന്നു. അവർക്ക് ദൈവ വചനങ്ങൾ ഓതിക്കൊടുത്തു. വേദഗ്രന്ഥവും തത്വജ്ഞാനവും പഠിപ്പിച്ചു. മനുഷ്യത്വത്തിന്റെ വില പഠിപ്പിച്ചു. വിജ്ഞാന സമ്പാദനത്തിന് പ്രചോദനമേകി.

അവർ ആ നേതൃം സ്വീകരിച്ചു. ചുറ്റുപാടിലേക്ക് ആ പ്രഭു ചൊരിഞ്ഞു. ലോകം ഉണർന്നു. റോമും പേർഷ്യയും അവരുടെ കീഴിലായി. ലോകത്തിന് അവർ മാതൃകയായി. ആ സംസ്കാരം സ്പെയിൻ മുതൽ സിന്ധുനദീതടം വരെ വ്യാപിച്ചു. വിജ്ഞാന കവാടങ്ങൾ അവർ മലർക്കെ തുറന്നു. അക്ഷരാർത്ഥത്തിൽ അവർ മനുഷ്യരായി. ഇതായിരുന്നു ഇസ്‌ലാമിന്റെ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പ്, അന്ത്യപ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് നബിയിലൂടെ.

ഇസ്‌ലാം എന്ന പ്രത്യയശാസ്ത്രം ജീവിത ഗന്ധിയായ ഒരു തത്വസംഹിതയോ? അതോ അപ്രായോഗികമായ ഒരു ഉദ്യോപ്പിയൻ ആശയമോ? ആറാം നൂറ്റാണ്ടിലേക്കു മാത്രമായിരുന്നുവോ അതിന്റെ പ്രസക്തി? അതോ ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിലെ പരിഷ്കൃത ലോകത്തിനും യോജിക്കുമോ? നമ്മുടെ മുന്നിലുള്ള പ്രശ്നങ്ങളാണിവ.

പഴയ മതം

ഇസ്‌ലാം ഒരു പുതിയ മതമല്ല. മനുഷ്യചിന്താവികാസം മുതൽ ലോകാവസാനം വരെയുള്ള എല്ലാവർക്കുമായി ദൈവം നൽകിയ മതമാണിസ്‌ലാം. എല്ലാ പ്രവാചകന്മാരും പ്രബോധനം ചെയ്തത് ഇസ്‌ലാം ആയിരുന്നു. കാലോചിതമായി ചില മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും മൂലതത്വം എന്നും ഒന്നുതന്നെ. ദൈവ വിശ്വാസം, പരലോകചിന്ത, മനുഷ്യന്റെ പ്രവർത്തന രംഗത്തെ ധർമ്മചിന്ത തുടങ്ങിയ മൗലിക കാര്യങ്ങൾ കാലഘട്ടത്തിനനുസരിച്ച് മാറ്റം വരുന്നില്ല. മുഹമ്മദ് നബിയിലൂടെ അതിന്റെ പ്രാചീനതകളെ രൂപം പരിപൂർണ്ണമായി അവതരിപ്പിച്ചു എന്നർത്ഥം. ദാവീദാർ കൗഹർത് പറഞ്ഞു: "ഇസ്ലാം പുതിയ വിശ്വാസമൊന്നും കൊണ്ടുവന്നിട്ടില്ല. ഒരു പുതിയ സന്ദേശവും അതിലില്ല. എല്ലാ പ്രവാചകന്മാരും പറഞ്ഞതിനേക്കാൾ ഒരു ഭരണക്രമവും നിയമസംഹിതയുമുണ്ടെന്നുമാത്രം".

ഇസ്‌ലാമിന്റെ ആധാരം

ഇസ്‌ലാമിന്റെ ആധാരം വിശുദ്ധ വ്യക്തിത്വമാണ്. വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ മതകാര്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനമെന്നു മാത്രമല്ല, മനുഷ്യ വർഗത്തിന്റെ ജീവിത കാര്യങ്ങളെ മുഴുവൻ സ്പർശിക്കുകയും വ്യ

ക്രിസ്തുവിന്റെ സാമൂഹികവുമായ നിയമനിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുകയും ചെയ്ത ഗ്രന്ഥമാണിത്. ജോൺസൺ എന്ന ചിന്തകൻ വ്യക്തമായി നെ വിലയിരുത്തിയതിങ്ങനെയാണ്. “വ്യക്തമായി വാക്യങ്ങൾ പദങ്ങളല്ല; പദങ്ങളേക്കാൾ ആകർഷകമാണ്. ‘പർവ്വത പ്രസംഗങ്ങൾ’ പോലെയുള്ള ഒരു കാവ്യമല്ല അത്. ബുദ്ധന്റെ അധ്യാപനങ്ങൾ പോലെ പരസ്പര വിരുദ്ധങ്ങളല്ല. പാരോഡയുടെ കഷ്ടപ്പെട്ട പരിശ്രമങ്ങൾ പോലെയല്ല. അത് കാലാതിവർത്തിയായി എല്ലാ സമുദായത്തിലുള്ള വരുമാനം ആത്മബന്ധം സ്ഥാപിച്ച പ്രവാചകവര്യന്റെ ദൃഷ്ടിയാപനങ്ങൾ മാത്രമാണ്. മാനവഹൃദയത്തിലേക്കുതിന്റെ അലകൾ ആഴ്ന്നിറങ്ങുന്നു അതിന്റെ പ്രകാശം അടുത്തുതന്നെ യൂറോപ്പിന്റെ തമസ്സുകററാൻ പര്യാപ്തമായേക്കാം.”

ഹൈദരാബാദ് കോളേജിൽ പ്രിൻസിപ്പലായിരുന്ന ‘മാസ്റ്റർ നിചനോപാധ്യായ’ ഇയ്യുടെ ഇസ്ലാം സ്വീകരിക്കുകയുണ്ടായി. മുഹമ്മദ് ഇസ്ലാമിന് എന്ന പേർ സ്വീകരിച്ച അദ്ദേഹം “ഞാൻ എന്തുകൊണ്ട് ഇസ്ലാം സ്വീകരിച്ചു?” എന്ന ഗ്രന്ഥം രചിച്ചു. അതിൽ വിവിധ മതങ്ങളെ താരതമ്യപ്പെടുത്തിയ അദ്ദേഹം ഇസ്ലാമിന്റെ പ്രത്യേകതയായി ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്ന കാര്യങ്ങളുടെ ചുരുക്കം ഇതാണ്. 1) ഇസ്ലാമിന്റെ മൂലപ്രമാണങ്ങൾ ചരിത്രസാക്ഷ്യങ്ങളാൽ ബലിഷ്ഠമാണ്. 2) മനുഷ്യബുദ്ധിക്ക് ഉൾക്കൊള്ളാവുന്നതാണ് അതിലെ നിയമങ്ങൾ. 3) അതിലെ വിധിവിധികൾക്കു എക്കാലത്തും പ്രസക്തവും പ്രായോഗികവുമാണ്.

[ഫഞ്ച് ചിന്തകനായ ‘മിസ്സോലൂൺ റോൾ’ ‘മുപ്പതുകൊല്ലം ഇസ്ലാമിൽ’ എന്ന തന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നു. “ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയ മതങ്ങളിൽവെച്ച് ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായത് ഇസ്ലാം മതമാണ്. അത് മനുഷ്യന്റെ പ്രകൃതി മതമാണ്. സാമ്പത്തിക മതവും സാഹിത്യമതവും അതുതന്നെ. ആ മതം അതിന്റെ അനുയായികളിൽ മാനുഷതയും സൽസ്വാഭാവും ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു. കളവ്, വഞ്ചന, ദുർവിചാരം തുടങ്ങിയ ചീത്ത കാര്യങ്ങളിൽനിന്ന് അവർ സ്വാഭാവികമായി അകലുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെയാവാം മറ്റേതു സമൂഹത്തേക്കാളും സാമ്പത്തികമായി മുസ്ലിംകൾ പിന്നിലായത്”.

മാനവരാശിയുടെ നിലനില്പിന്നാധാരമായ സംസ്കൃത കരംഗം ഏറ്റവും മാതൃകാപരമായി ഖുർആൻ കൈകാര്യം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഉള്ളവനും ഇല്ലാത്തവനും എന്നിങ്ങനെ ചേരിതിരിവും സംഘട്ടനവും സൃഷ്ടിക്കുകയല്ല, മറിച്ച് ധനികന്റെ ധനം ദൈവാനുഗ്രഹമാണെന്നും ദരിദ്രനെ സഹായിക്കൽ തന്റെ കടമയാണെന്നുമുള്ള ബോധം സൃഷ്ടിക്കുകയും ദൈവാനുഗ്രഹം സമസൃഷ്ടികൾക്ക് പങ്കുവെക്കാൻ സന്മനസ്സുണ്ടാക്കുകയുമാണ് ഖുർആൻ ചെയ്യുന്നത്. ഈ യാഥാർത്ഥ്യം മനസ്സിലാക്കി 'റോൾ' പറയുന്നു: "ആധുനിക സോഷ്യലിസം ഖുർആനികാര്യത്തിന്റെ അടുത്തുപോലും എത്തുകയില്ല".

അദ്ദേഹം തുടരുന്നു: "ഇസ്ലാമിനെ ജനങ്ങൾക്ക് ശരിയായി പഠിപ്പിക്കാനും അതിന്റെ പ്രായോഗികരൂപം കാണിച്ചുകൊടുക്കാനും തക്ക ആളുകൾ ഇന്നുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ, ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും ഉന്നതസമൂഹം മുസ്ലിംകളാകുമായിരുന്നു. പക്ഷെ ഇസ്ലാമിലില്ലാത്ത പലതും അതിന്റെ പേരിൽ ചുമത്തുവാനും വിധിവില്പനകളെ മാറ്റി മറിക്കുവാനും ഒരുമ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ചില യാഥാസ്ഥിതികന്മാരാണ് ഇസ്ലാമിക നവോത്ഥാനത്തിന്റെ കണ്ഠകോടാലികൾ.

ജ്ഞാനത്തിന്റെ വെളിച്ചം യൂറോപ്പിൽ കടന്നുചെന്നിട്ടില്ലാത്ത കാലത്ത് ജ്ഞാനം, തത്വശാസ്ത്രം, സാഹിത്യം തുടങ്ങിയ ഒട്ടേറെ കാര്യങ്ങൾ മുസ്ലിംസമുദായത്തിൽനിന്ന് ഉദിച്ചുയർന്നു യൂറോപ്പിൽ പറ്റാപിച്ചു. ബഗദാദ്, ബസ്ര, സമർഖത്ത്, ഡമാസ്കസ്, കൊർഡോവ, ഗർനാട, ബൈറൂത്ത്, ഈജിപത്ത്, പേർഷ്യ തുടങ്ങിയ മുസ്ലിം തലസ്ഥാനങ്ങൾ കലാശാലകളുടെയും വിജ്ഞാനത്തിന്റെയും കലവറയായിരുന്നു.

രണ്ടുതരം ആളുകൾ

ഇസ്ലാമിന്റെ മഹത്വത്തെയും നാഗരീകത്വത്തെയും സംബന്ധിച്ച് ഇതര മതസ്ഥരായ ചിന്തകന്മാരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളിൽ ചിലതാണ് നാം കണ്ടത്. എന്നാൽ ഈ സമുദായത്തിന്റെ സ്ഥിതിയെന്താണ്? രണ്ടുതരം ആളുകളാണ് നമ്മുടെ മുന്നിൽ. യാഥാസ്ഥിതികത്വത്തിന്റെ നീരാളിപ്പിടുത്തത്തിൽപ്പെട്ട ഇസ്ലാമിന്റെ തനതായ രൂപം മനസ്സിലാക്കാനോ ലോക

ത്തിന്റെ ഗതിവിഗതികളെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാനോ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത പാമരൻമാരാണ് ഒരു കൂട്ടർ. വിശ്വാസത്തിന്റെയും മൂല്യബോധത്തിന്റെയും അന്തസ്സത്ത മനസ്സിലാക്കാത്ത, ആധുനികതയുടെ പിന്നാലെ പായുന്ന അഭ്യസ്ത വിദ്യരാണ് നാം പറയുന്ന പരിഷ്കൃത സമൂഹമാണ് രണ്ടാമത്തേത്. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഈ രണ്ടു വിഭാഗവും ഇസ്‌ലാമിക വിശ്വാസത്തിനും പ്രചാരണത്തിനും ദോഷം മാത്രമേ ചെയ്തിട്ടുള്ളൂ. അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും അത്യാചാരങ്ങളും മതത്തിന്റെ പരിവേഷമണിയിച്ച് സമൂഹത്തിൽ നടപ്പിൽ വരുത്തിയവരാണ് ഒരു വിഭാഗമെങ്കിൽ, മതമൂല്യങ്ങളെത്തന്നെ തള്ളിപ്പറയുന്നവരാണ് മറുപക്ഷം. മുഴുവൻ കല്ലിനെയും ആദരിച്ച് വഴിപാടർപ്പിക്കുന്ന ആദ്യവിഭാഗവും, ഇസ്‌ലാമിന്റെ 'ചിഹ്ന'ങ്ങളെപ്പോലും പൂച്ഛിക്കുന്ന രണ്ടാമത്തെ വിഭാഗവും ഇസ്‌ലാമിന് ഗുണകരമായി സേവനം നൽകിയവരല്ല. ചുരുക്കത്തിൽ മറ്റുള്ളവർ മനസ്സിലാക്കിയ അത്രപോലും മുസ്‌ലിംകൾ ഇസ്‌ലാം ഉൾക്കൊണ്ടിട്ടു എന്ന ഖേദകരമായ അവസ്ഥയാണ് നമ്മുടെ മുന്നിലുള്ളത്.

ഇസ്‌ലാമിന്റെ ഉള്ളടക്കം

മനുഷ്യബുദ്ധിക്ക് അതർഹിക്കുന്ന സ്ഥാനം നൽകുന്ന ഇസ്‌ലാം. ധർമം, സംസ്കാരം സമത്വം, ബുദ്ധിപൂർവ്വകമായ നിയമങ്ങൾ, സുസമ്മതമായ കർമാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയാണ് ഇസ്‌ലാമിന്റെ കാതലായ വശം. പരലോകമോക്ഷവും ആത്മീയശാന്തിയും ലക്ഷ്യം വച്ച് ജീവിക്കുന്ന വിശ്വാസി, ഐഹികജീവിത പുരോഗതിക്കും ലോകസമാധാനത്തിനും സമൂഹത്തിന്റെ അഭിവൃദ്ധിക്കും സ്വാഭാവികമായും കൊള്ളാവുന്നവനായിരിക്കും. സാമൂഹ്യനീതി നിർവ്വഹണരംഗത്താവട്ടെ, ധനികനും ഭരിത്രനും നേതാവും സാധാരണക്കാരനും ഉന്നതനും താഴ്ന്നവനും എല്ലാം തുല്യമായി ഗണിക്കപ്പെടുന്ന അതുല്യ സംസ്കാരവും നാഗരികത്വവുമാണ് ഇസ്‌ലാം ലോകത്തിനുമുന്നിൽ സമർപ്പിക്കുന്നത്. പ്രവാചകന്റെ ജീവിതത്തിൽ ഇതിനു നിരവധി ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണാം. 'അറബിക്ക് അനറബിയേക്കാളോ മറിച്ച് യാതൊരു പ്രാധാന്യവുമില്ല. ദൈവത്തിങ്കൽ മാനുഷൻ ഭേദമന്യത്രെ' എന്ന പ്രവാചക വചനം എത്ര ഉദാത്തമാണ്!

ഖലീഫ അബൂബക്കർ (റ) സ്ഥാനാരോഹണം ചെയ്തപ്പോൾ സമൂഹത്തോടായി നടത്തിയ പ്രസംഗം ചരിത്രത്തിൽ തുല്യതയില്ലാത്ത നീതിബോധത്തിന്റെ പ്രതീകമായിരുന്നു. "ജനങ്ങളേ, നിങ്ങളുടെ മേൽ എനിക്ക് ആധിപത്യം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ഞാൻ നിങ്ങളേക്കാൾ മികച്ചവനൊന്നുമല്ല. ന്യായമാണ് ഞാൻ ചെയ്യുന്നതെങ്കിൽ നിങ്ങളെന്നെ സഹായിക്കണം. അല്ലാത്തപ്പോൾ നിങ്ങളെന്നെ നല്ല വഴിക്ക് നയിക്കണം. ഒരു ദുർബലന് കൊടുത്തുതീർക്കാനുള്ള അവകാശം നൽകുന്നതുവരെ അവൻ എന്റെ കണ്ണിൽ ശക്തനാണ്. എന്നാൽ ഒരു ശക്തന്റെ പക്കൽനിന്ന് ലഭിക്കാനുള്ള അവകാശം ലഭിക്കുന്നതുവരെ അവനെന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ ദുർബലനാണ്." നോക്കൂ നീതിബോധത്തിന്റെയും വിനയത്തിന്റെയും ഈ ഭാഷ ഒരു വിശ്വാസ്യതയിൽനിന്നു മാത്രമേ വരൂ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവർത്തനവും ഇങ്ങനെത്തന്നെയായിരുന്നു.

ഇസ്‌ലാമിന്റെ സന്ദേശം

കണ്ണിൽ കണ്ടതിനെയാക്കെ ഭയക്കുകയും വണങ്ങുകയും ചെയ്തിരുന്നവരെ സർവ്വശക്തനിലേക്കുമാത്രം തിരിക്കുകയാണിസ്‌ലാം ആദ്യമായി ചെയ്തത്. തോന്നിവാസത്തിൽ മുഴുകിയ സമൂഹത്തെ സൽസ്വഭാവത്തിന്റെ മുർത്തഭാവമാക്കി മാറ്റി, മുഷ്‌ക്കിന്റെയും പൈശാചികത്വത്തിന്റെയും വൈതാളികൻമാരെ മനുഷ്യത്വത്തിന്റെയും നാഗരികത്വത്തിന്റെയും അവധൂതൻമാരാക്കി മാറ്റി. മാനവികതയുടെ ഈ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പാണ് അന്ധകാരത്തിൽ മുഴുകിയിരുന്ന യൂറോപ്പിനെ തട്ടിയുണർത്തി പുരോഗതിയുടെ സോപാനത്തിലേക്കുനയിച്ചത്. ഇസ്‌ലാമിന്റെ വ്യാപ്തി വർദ്ധിക്കുന്തോറും മുസ്ലിംകൾ വന്നു ചേരുന്നിടത്തുനിന്നൊക്കെ വിജ്ഞാനത്തിന്റെ വിവിധ ശാഖകൾ സ്വാംശീകരിക്കുകയും അതു പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നതാണതിനു കാരണം. ഇതിനെല്ലാം അവരെ പ്രേരിപ്പിച്ചത് അവരുടെ പ്രമാണമായ വിശുദ്ധ ഖുർആനായിരുന്നു. ആകാശഭൂമികൾ, സൂര്യചന്ദ്രൻമാർ, രാപ്പകലുകൾ, പ്രകൃതിയിലെ മറ്റു പ്രതിഭാസങ്ങൾ, നിത്യജീവിതത്തിൽ ചുറ്റുപാടും കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന മറ്റുകാര്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയെപ്പറ്റിയൊക്കെ കൂലങ്കുഷമായി ചിന്തിക്കുവാനും പഠിക്കുവാനുമുള്ള ഖുർആൻ

നിന്റെ ആഹ്വാനമാണ് മുസ്‌ലിംകളെ വിജ്ഞാനകുതുകികളാക്കിയത്.

ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ

ചലിക്കുന്ന ഭൂമിയെപ്പറ്റി പതിനാലു നൂറ്റാണ്ടുമുമ്പു ഖുർആൻ സൂചിപ്പിച്ച “പർവ്വതങ്ങൾ നിശ്ചലമായി നീ കാണുന്നു. എന്നാൽ അവ മേഘങ്ങളെപ്പോലെ ഓടിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്” വേറൊരിടത്ത് “പകലിന്റെ മുകളിൽകൂടി രാത്രിയെ ഉരുട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു” എന്നു പറയുന്നു. ഭൂമിയുടെ ഗോളാകൃതിയാണ് ഈ സൂക്തത്തിലെ സൂചന. ഭൂമിയുടെ ബാലൻസിനുവേണ്ടി “പർവ്വതങ്ങളെ ആണികളായി സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നു” എന്നു പറയുന്നു. ആധുനിക ഭൂമിശാസ്ത്രം കൃത്യമായി തെളിയിച്ച ശാസ്ത്രവസ്തുതകളാണല്ലോ ഇവയൊക്കെ. ഖുർആനിന്റെ ഈ സൂചനകൾ ഗവേഷണ തൽപരതയ്ക്ക് ആക്കംകൂട്ടുന്നു.

ആകാശത്തുനിന്നു വർഷിക്കുന്ന ജലം, ഭൂഗർഭജലം, സൂര്യ ചന്ദ്രൻമാർ, മറ്റു ഗോളങ്ങൾ, നക്ഷത്രങ്ങൾ ഇവയുടെ പരസ്പരമുള്ള ആകർഷണശക്തി. തുടങ്ങി അടുത്ത കാലത്തുമാത്രം സ്ഥിരീകരിക്കപ്പെട്ട ഒട്ടേറെ കാര്യങ്ങളിലേക്ക് ഖുർആൻ നൽകിയ സൂചന വിജ്ഞാന ചൂകികൾക്ക് വെളിച്ചം പകരുന്നു. സസ്യലതാദികൾ, പക്ഷിമൃഗാദികൾ, മറ്റുജന്തുക്കൾ തുടങ്ങിയവയിലേക്കും നമ്മുടെ ചിന്ത തിരിയത്തക്ക രീതിയിലുള്ള പ്രതിപാദ്യങ്ങൾ ഖുർആനിൽ ധാരാളമുണ്ട്.

ആധുനികശാസ്ത്രം മുഴുവൻ ഖുർആനിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്ന സമർത്ഥിക്കുവാൻ വേണ്ടിയല്ല ഇത്രയും പറഞ്ഞത്. ശാസ്ത്രപഠനവും മറ്റു ഭൗതിക കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി മനസ്സിലാക്കലും മുസ്‌ലിമിന്റെ ബാധ്യതയാണെന്നും അതിന് ഖുർആൻ തന്നെ പ്രചോദനമേകുന്നുവെന്നും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ്. ഈ വസ്തുത മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ടായിരുന്നു ആദ്യകാല മുസ്‌ലിം ചിന്തകന്മാരും പണ്ഡിതന്മാരും പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്. തൽഫലമായി ഖുർആൻ പഠിച്ചവരൊക്കെ ഏതെങ്കിലും ശാസ്ത്ര ശാഖയിലും നൈപുണ്യം നേടിയവരായിരുന്നു. ഒരു കാലത്ത് വിജ്ഞാനലോകത്തിന്റെ

താക്കോൽ മുസ്ലിംകളുടെ കയ്യിലായിരുന്നു. അതിന്നവരുടെ വഴികാട്ടി ഖുർആനല്ലാതെ മററാരുമായിരുന്നില്ല.

എങ്ങനെ അധഃപതിച്ചു?

പ്രോജപലമായ ഭൂതകാലത്തിന്റെ ഉടമകൾ എങ്ങനെയാണ് പിന്നോക്കത്തിന്റെ പിന്നണിയിലെത്തിയത്? കരിശു യുദ്ധങ്ങൾക്കുശേഷം മുസ്ലിംകളുടെ പ്രതാപവും, സമൃദ്ധിയും, ശാസ്ത്രനൈപുണ്യവും, കലാഭാവജ്ഞാനിക ശേഖരങ്ങളും അവതാളത്തിലായി. ഒരുവിധത്തിലും കൈവിടാൻ പറയാത്ത മതവിജ്ഞാനം ഒഴിച്ചു മറ്റൊല്ലാം കാലാന്തരത്തിൽ നാമാവശേഷമായി.

അതേ സമയം മതവിജ്ഞാനമെങ്കിലും കുറമററതായി അവശേഷിച്ചതുമില്ല. അത്യവശ്യമായ പലതും അവഗണിച്ചു തള്ളി എന്നു മാത്രമല്ല, അനാവശ്യമായ ഒട്ടേറെ കെട്ടുകഥകളും മറ്റും കൂട്ടിച്ചേർക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അതിനൊത്തും അപ്രായോഗികവും അവിശ്വാസനീയവുമായ നിരവധി കർമ്മശാസ്ത്രപരമായ വിശദീകരണങ്ങളും മനുഷ്യബുദ്ധിയെ അവഗണിക്കുന്ന രീതിയിലുള്ള അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും, അനുകരണവാദങ്ങളും ഇസ്ലാമിന്റെ മുഖമുദ്രയായി കലാശിച്ചു, ഖുർആനും ഹദീസും പൂരായണത്തിനു മാത്രമായവശേഷിച്ചു. അവ മനസ്സിലാക്കുകയില്ലെന്നോ, ആവേണ്ടതില്ലെന്നോ വിശ്വസിച്ച ഭക്തിയുടെയും 'തത്ത്വചിന്ത'യുടെയും പേരിൽ സൂഫിസവും, 'സിദ്ധി'യും സന്യാസവും ഒക്കെ ഈ സമുദായത്തിനിടയിൽ അരങ്ങേറി. ആകെ കൂടി മുസ്ലിം സമൂഹത്തിന്റെ ചിത്രം ഏറ്റവും ദയനീയമായി. താർത്താരികളുടെ ആക്രമണവും കൂടിയായപ്പോൾ അതു പരിപൂർണ്ണമായി.

യൂറോപ്യരും ക്രിസ്തുമതവും

യൂറോപ്യർ ഈ അവസരം ഉപയോഗപ്പെടുത്തി. അജ്ഞാനം അപരിഷ്കൃതരും ആയിരുന്ന അവർ കണ്ണുതുറന്നു. മുസ്ലിംകളെ അവർ നാമാവശേഷമാക്കിയെങ്കിലും അവരുടെ കലകളും വിജ്ഞാനങ്ങളും യൂറോപ്യർ സ്വാംശീകരിക്കുകയും പരിപോഷിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു സ്വന്തമാക്കി. നാഗരികമായി അവർ അതിശക്തമായ മുന്നേറ്റം നടത്തി.

ഇവിടെ നാം മനസ്സിലാക്കേണ്ട മൗലികമായ ഒരു കാര്യമുണ്ട്. യൂറോപ്യരുടെ — അവർ ക്രിസ്ത്യാനികളാണല്ലോ — നാഗരികതയും ഭൗതികരംഗത്തെ മുന്നേറ്റവും അവരുടെ മതം അവർക്ക് നൽകിയ പ്രചോദനത്താലല്ല. ബൈബിളിന്റെ അധ്യാപനങ്ങളുടെ പരിണിതഫലവുമാണ്. അവർ മറ്റുള്ളവരിൽ നിന്ന് പകർത്തിയതും സ്വന്തമാക്കിയതുമാണ്. എന്നാൽ മുസ്ലിംകൾക്ക് കൈവന്ന ഏതുനേട്ടവും വിശുദ്ധ ഖുർആനിലൂടെ അധ്യാപനങ്ങളിലൂടെയും ഖുർആനിക മനനത്തിലൂടെയും ആയിരുന്നു.

ഭൗതിക വിരക്തിയിലൂടെ ഭക്തി കൈവരിക്കാൻ ആഹ്വാനം ചെയ്ത ക്രിസ്തുമതത്തിന്റെ പുരോഹിത മേധാവികൾ ചർച്ചിതരല്ലാത്ത ചിന്തയുടെയും കണ്ടുപിടുത്തങ്ങളുടെയും ഫലമായി അനേകംപേരെ ദ്രോഹിക്കുകയും കൊലപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. മുസ്ലിംകളിൽനിന്ന് സ്നേഹിത കീഴടക്കിയവർ ദശലക്ഷക്കണക്കിനു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ അഗ്നിക്കിരയാക്കി.

കൊർഡോവയുടെയും അസഫറിയന്റെയും സ്ഥാപകരായ മുസ്ലിംകളാകട്ടെ ചരിത്രത്തിന്റെ ദശാസന്ധികളിൽ അധഃപതനത്തിന്റെ പടുകുഴിയിലേക്ക് ആപതിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇസ്‌ലാമിന്റെ മൗലികത

സ്രഷ്ടാവായ ഏകദൈവത്തിനൊരോ വണങ്ങുക എന്ന ഏകദൈവ സിദ്ധാന്തമാണ് ഇസ്ലാമിന്റെ അടിത്തറ. കലാകാല-ഭേദമില്ലാതെ പൗരാവകാശവും നീതിയും എല്ലാവർക്കും വകവെച്ചുകൊടുക്കുന്നു. ജീവിതാഭിവൃദ്ധിക്കാവശ്യമായ തൊഴിലുകളെയും പഠനങ്ങളെയും ഇസ്ലാം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ആദരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മാനവജീവിതത്തിൽ ധർമവും അധർമവും എന്തെന്ന് വിവേചിക്കുകയും ധർമത്തിന്റെ പക്ഷത്തിന് മോക്ഷമുണ്ടെന്നും അധർമകാരികൾക്ക് ശിക്ഷ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുമെന്നും ഇസ്ലാം അനുശാസിക്കുന്നു. ഈ വിശ്വാസമാണ് യഥാർത്ഥ മനുഷ്യനെ സൃഷ്ടിക്കുന്നത്. കൂടാതെ മാതാപിതാക്കൾ സന്താനങ്ങൾ, ഭാര്യഭർത്താക്കൾ, സഹോദരങ്ങൾ, അയൽവാസികൾ, മിത്രങ്ങൾ, മറ്റുജനങ്ങൾ തുടങ്ങി ഓരോരുത്തർക്കും പരസ്പരമുള്ള കടമകളും അവകാശങ്ങളും സവിസ്തരം പ്രതിപാദിക്കുന്നു. സമസൃഷ്ടി സ്നേഹവും അവരെ സഹായി

ക്കാനുള്ള ഭൂതദയയും ഉണ്ടാവണമെന്ന് നിഷ്കഷിടം. അ നീതിയും, ദ്രോഹവും, വഞ്ചനയും, നീചവൃത്തിയും പാടെ നിഷേധിക്കുന്നു. ലളിതമായ ആരാധനാകർമ്മങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കുന്നു. ആശയപ്രചരണവും ആദർശപ്രബോധനവും നടത്തുന്നതോടൊപ്പം മറ്റുമതസ്ഥരെ നിർബന്ധപൂർവ്വം ഇതിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുന്നില്ലതാനും. ഇതാണ് മൊത്തത്തിൽ ഇസ്ലാം.

ഇന്നത്തെ സ്ഥിതി

ഈ ഉന്നതമായ ആദർശത്തിന്റെ ഇന്നത്തെ വക്താക്കളുടെ സ്ഥിതി അത്യന്തം ശോചനീയമാണ്. ഈ അനുയായികൾ ഇന്ന് ഇസ്ലാമിന്റെ ശത്രുക്കളായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ട് എന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിൽ അതിശയോക്തിയില്ല. മുസ്ലിം കുടുംബത്തിൽ പിറന്നു എന്നതും കാനേഷുമാരിയിൽ മുസ്ലിം സമൂഹത്തിന്റെ പട്ടികയിൽ പെടുന്നു എന്നതുമാണ് ബഹുഭൂരിപക്ഷത്തിന്റെയും സ്ഥിതി. അല്പം ഭൗതിക വിദ്യാഭ്യാസവും കൂടി ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതിലേറെ ദയനീയം. ഇസ്ലാമിന്റെ മൗലികതയെ പറ്റിയുള്ള വിവരമോ, കർമ്മപരിജ്ഞാനമോ, വേഷഭൂഷണങ്ങളോ, സംസ്കാര മര്യാദകളോ അത്തരക്കാരിൽ കാണാൻ പ്രയാസമാണ്, മതമൈത്രിയും വ്യത്യസ്ത വിഭാഗങ്ങളുമായുള്ള സൗഹൃദവും സ്വന്തം വിശ്വാസത്തെ തള്ളിപ്പറയലാണെന്നാണ് പലരുടെയും ധാരണ. മതമാണ് രാഷ്ട്ര പുരോഗതിക്ക് തടസ്സമെന്നും ചില ജൽപനങ്ങൾ കേൾക്കാറുണ്ട്. മതമുക്തമായ ഇന്നത്തെ കേവല രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തനങ്ങളും മേൽപറഞ്ഞ ശോച്യാവസ്ഥക്ക് ആക്കംകൂട്ടുന്നു.

എന്നാൽ മറ്റുള്ളവർ ഇസ്ലാമിനെയും മുസ്ലിംകളെയും മൊത്തത്തിൽ അവമതിക്കാൻ കാരണം എന്താണെന്ന് നാം ചിന്തിക്കണം. ഇന്ന് മതമായി ബാഹ്യലോകം കാണുന്നത് മതമേലാളൻമാരായ യാഥാസ്ഥിക പുരോഹിതൻമാരെയും അവരെ അന്ധമായി പിന്തുടരുന്ന പാമര ജനങ്ങളെയാണ്. ജൂതൻമാരുടെയും ക്രിസ്ത്യാനികളുടെയും അവസ്ഥ തന്നെ മുസ്ലിം സമുദായത്തിനും വന്നു ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. "നിങ്ങൾക്കുമുമ്പുള്ളവരെ നിങ്ങൾ ചാണിനു ചാണായും മുഴത്തിനുമുഴമായും പിൻപറ്റുക തന്നെ ചെയ്യും. അവർ ഒരു ഉടുമ്പിന്റെ മാളത്തിൽ പ്രവേശിച്ചെങ്കിൽ നിങ്ങളും അതിൽ പ്രവേശിക്കാതിരിക്കില്ല." എന്ന നബി വചനം എത്രമാത്രം അന്ധർഥമാണ്! അല്ലാഹു നമ്മെ സൽപാതയിൽ നയിക്കട്ടെ.

ഇസ്‌ലാമിലെ നാഗരികത്വം (തുടർച്ച)

നിയമങ്ങൾ : ഇസ്ലാമിന്റെ നിയമഘടകങ്ങളേയും നീതിപാലന നിദാനങ്ങളേയും പറ്റി നമുക്ക് ചിന്തിക്കാം. ആത്മീയ ശാന്തിക്കും, പരലോക മുക്തിക്കും വേണ്ട കാര്യങ്ങൾമാത്രം പ്രതിപാദിക്കുന്ന മതമല്ല ഇസ്ലാം. ലോകസമാധാനത്തിനും ഐഹിക അഭിവൃദ്ധിക്കും ഉതകുന്ന നിയമസംഹിത കൂടിയാണത്. ലോകം എത്ര പരിഷ്കരിച്ചാലും ഇസ്ലാമിക വിധികൾ അതിനു പാകമായിത്തന്നെ നിൽക്കും.

ഇസ്ലാമിലെ കമൽ ശാസ്ത്രങ്ങളും സിവിൽ ക്രിമിനൽ നിയമങ്ങളും സാമുദായിക മുറികളും, ഗൃഹഭരണവും, രാഷ്ട്രീയാഭ്യർത്ഥനകളും പഠിക്കുമ്പോൾ അതിന്റെ പ്രാധാന്യം പ്രായോഗികമായി മനസ്സിലാക്കും. അനുദിനം അഭിപ്രായം മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഇന്നത്തെ നിയമനിർമാണത്തിന്റെ അസ്ഥിരത കണ്ടാൽ മുസ്ലിമിന് അതൃപ്തത തോന്നും. എന്നാൽ ഈ രംഗത്ത് വ്യർത്ഥനിക നിയമങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്ന സാഹചര്യം ഉണ്ടാവുകയാണെങ്കിൽ, ദിനംപ്രതി നിയമം മാറുന്നതും ദേശം തോറും നിയമം അതിലംഘിക്കുന്നതും അപ്രായോഗികമായ പരിഷ്കാരം കൊണ്ടുവരുന്നതും അവസാനിക്കുമായിരുന്നു.

പിൻക്കാലഗ്രന്ഥങ്ങൾ

ഇസ്ലാമിക നിയമശാസ്ത്രത്തെപ്പറ്റി പറയുമ്പോൾ, പിൻ ഗാമികളായ ചില പണ്ഡിതന്മാരുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളെയും ആധുനിക കാലത്തെ പുരോഹിതന്മാരുടെ ആദർശങ്ങളെയും പറ്റി വ്യസനിക്കാതിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. കക്ഷികൾക്ക് വേണ്ടി വാദിക്കുകയും, അനാവശ്യമായ വ്യാഖ്യാനം നൽകുകയും ചെയ്യുന്നത് പിൻക്കാല ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പ്രത്യേകതയാണ്. മധ്യ നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കുശേഷം ഈ വൈകല്യം ഏറെ കാണാം. ഒരാരം ഒരു ഗ്രന്ഥമെഴുതിയാൽ വേറൊരാൾ അതൊന്ന് ചുരുക്കം. മൂന്നാമൻ അതു വ്യാഖ്യാനിക്കും. നാലാമൻ അതിൽ കുറുകടി ചേർക്കും. ഇനിയുമൊരാൾ അതു പിന്നെയും ചുരുക്കും. മൂലഗ്രന്ഥവും അവസാനത്തെ സംഗ്രഹവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം ആനയും കഴിയാനയുംപോലെയായിരിക്കും. ചില പിൻക്കാല ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിച്ചാൽ മനുഷ്യക്ക് മനസ്സിലാക്കാതിരിക്കാൻ വേണ്ടിയോ, ബുദ്ധിയെ പരിഹസിക്കുവാൻ വേണ്ടിയോ രചിച്ചതാണവയെന്നു തോന്നും. ഒറ്റപ്പെട്ട നല്ലഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇല്ലെന്നല്ല പറഞ്ഞത്. എങ്കിലും ഇസ്ലാമിക നിയമങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാൻ ഖുർആനും സുന്നത്തും മുൻകാല ഗ്രന്ഥങ്ങളുമാണ് ആധാരമാക്കേണ്ടത്.

ഇന്നത്തെ ഇസ്ലാമിക രാഷ്ട്രങ്ങൾ

വ്യസനകരമായ മറ്റൊരു സംഗതികൂടിയുണ്ട്. ഇന്ന് ഇസ്ലാമിക രാഷ്ട്രങ്ങളായി അറിയപ്പെടുന്നവയുടെ സ്ഥിതിയാണത്. ഹാ! കഷ്ടം! പാശ്ചാത്യൻ രാജ്യങ്ങളുമായുള്ള സമ്പർക്കവും അവർക്കു ചെയ്യുന്ന ദാസ്യവും കാരണം അവരെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടി ഇസ്ലാമിക ഭരണ നിയമങ്ങൾ മിക്കരാജ്യങ്ങളും കയ്യൊഴിച്ചിരിക്കുകയാണ്. പാശ്ചാത്യരെ അനുകരിക്കുന്നോടും അവരുടെ അടിമകളായിപ്പോകുന്നതാണ് അനുഭവം.

ഇസ്ലാമിലെ ധനവിനിയോഗ നിയമവും ഭരണരീതിയും കൈക്കൊള്ളാൻ ഏതു രാഷ്ട്രം സന്നദ്ധമാകുന്നുവോ അവർക്ക് അഭിവൃദ്ധി കൈവരികയും ചെയ്യും. ഇസ്ലാമിക നിയമത്തിന്റെ അപൂർണ്ണത കാരണമോ അപ്രയോഗികതമൂലമോ അല്ല ചില മുസ്ലീം രാഷ്ട്രങ്ങൾ അവ പാലിക്കാത്തത്. ഭൗതിക

ത്തിന്റെ ഗതിവിഗതികളെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാനോ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത പാമരൻമാരാണ് ഒരു കൂട്ടർ. വിശ്വാസത്തിന്റെയും മൂല്യബോധത്തിന്റെയും അന്തസ്സത്ത മനസ്സിലാക്കാത്ത, ആധുനികതയുടെ പിന്നാലെ പായുന്ന അഭ്യസ്ത വിദ്യരാണ് നാം പഠിക്കുന്ന പരിഷ്കൃത സമൂഹമാണ് രണ്ടാമത്തേത്. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഈ രണ്ടു വിഭാഗവും ഇസ്‌ലാമിക വിശ്വാസത്തിനും പ്രചാരണത്തിനും ദോഷം മാത്രമേ ചെയ്തിട്ടുള്ളൂ. അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും അത്യാചാരങ്ങളും മതത്തിന്റെ പരിവേഷമണിയിച്ച് സമൂഹത്തിൽ നടപ്പിൽ വരുത്തിയവരാണ് ഒരു വിഭാഗമെങ്കിൽ, മതമൂല്യങ്ങളെത്തന്നെ തള്ളിപ്പറയുന്നവരാണ് മറുപക്ഷം. മുഴുവൻ കല്ലിനെയും ആദരിച്ച് വഴിപാടർപ്പിക്കുന്ന ആദ്യവിഭാഗവും, ഇസ്‌ലാമിന്റെ 'ചിഹ്ന'ങ്ങളെപ്പോലും പൂജിക്കുന്ന രണ്ടാമത്തെ വിഭാഗവും ഇസ്‌ലാമിന് ഗുണകരമായി സേവനം നൽകിയവരല്ല. ചുരുക്കത്തിൽ മറ്റുള്ളവർ മനസ്സിലാക്കിയ അത്രപോലും മുസ്‌ലിംകൾ ഇസ്‌ലാം ഉൾക്കൊണ്ടില്ല എന്ന വേദകരമായ അവസ്ഥയാണ് നമ്മുടെ മുന്നിലുള്ളത്.

ഇസ്‌ലാമിന്റെ ഉള്ളടക്കം

മനുഷ്യബുദ്ധിക്ക് അതർഹിക്കുന്ന സ്ഥാനം നൽകുന്ന ഇസ്‌ലാം. ധർമം, സംസ്കാരം സമത്വം, ബുദ്ധിപൂർവ്വകമായ നിയമങ്ങൾ, സുസമ്മതമായ കർമ്മാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയാണ് ഇസ്‌ലാമിന്റെ കാതലായ വശം. പരലോകമോക്ഷവും ആത്മീയശാന്തിയും ലക്ഷ്യം വച്ച് ജീവിക്കുന്ന വിശ്വാസി, ഐഹികജീവിത പുരോഗതിക്കും ലോകസമാധാനത്തിനും സമൂഹത്തിന്റെ അഭിവൃദ്ധിക്കും സ്വാഭാവികമായും കൊള്ളാവുന്നവനായിരിക്കും. സാമൂഹ്യനീതി നിർവ്വഹണരംഗത്താവട്ടെ, ധനികനും ഭരിത്രനും നേതാവും സാധാരണക്കാരനും ഉന്നതനും താഴ്ന്നവനും എല്ലാം തുല്യമായി ഗണിക്കപ്പെടുന്ന അതുല്യ സംസ്കാരവും നാഗരീകത്വവുമാണ് ഇസ്‌ലാം ലോകത്തിനുമുന്നിൽ സമർപ്പിക്കുന്നത്. പ്രവാചകന്റെ ജീവിതത്തിൽ ഇതിനു നിരവധി ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണാം. "അറബിക്ക് അനറബിയേക്കാളോ മറിച്ചോ യാതൊരു പ്രാധാന്യവുമില്ല. ദൈവത്തിങ്കൽ മാനുസ് ഭക്തനെത്രെ" എന്ന പ്രവാചക വചനം എത്ര ഉദാത്തമാണ്!

ഖലീഫ അബൂബക്കർ (റ) സ്ഥാനാരോഹണം ചെയ്തപ്പോൾ സമൂഹത്തോടായി നടത്തിയ പ്രസംഗം ചരിത്രത്തിൽ തുല്യതയില്ലാത്ത നീതിബോധത്തിന്റെ പ്രതീകമായിരുന്നു. "ജനങ്ങളേ, നിങ്ങളുടെ മേൽ എനിക്ക് ആധിപത്യം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ഞാൻ നിങ്ങളേക്കാൾ മികച്ചവനൊന്നുമല്ല. ന്യായമാണ് ഞാൻ ചെയ്യുന്നതെങ്കിൽ നിങ്ങളെന്നെ സഹായിക്കണം. അല്ലാത്തപ്പോൾ നിങ്ങളെന്നെ നല്ല വഴിക്ക് നയിക്കണം. ഒരു ദുർബലന് കൊടുത്തുതീർക്കാനുള്ള അവകാശം നൽകുന്നതുവരെ അവൻ എന്റെ കണ്ണിൽ ശക്തനാണ്. എന്നാൽ ഒരു ശക്തന്റെ പക്കൽനിന്ന് ലഭിക്കാനുള്ള അവകാശം ലഭിക്കുന്നതുവരെ അവനെന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ ദുർബലനാണ്." നോക്കൂ നീതിബോധത്തിന്റെയും വിനയത്തിന്റെയും ഈ ഭാഷ ഒരു വിശ്വാസ്യതയിൽനിന്നു മാത്രമേ വരൂ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവർത്തനവും ഇങ്ങനെത്തന്നെയായിരുന്നു.

ഇസ്‌ലാമിന്റെ സന്ദേശം

കണ്ണിൽ കണ്ടതിനെയൊക്കെ ഭയക്കുകയും വണങ്ങുകയും ചെയ്തിരുന്നവരെ സർവ്വശക്തനിലേക്കുമാത്രം തിരിക്കുകയാണിസ്‌ലാം ആദ്യമായി ചെയ്തത്. തോന്നിവാസത്തിൽ മുഴുകിയ സമൂഹത്തെ സൽസ്വഭാവത്തിന്റെ മുർത്തഭാവമാക്കി മാറ്റി, മുഷ്‌ക്കിന്റെയും പൈശാചികത്വത്തിന്റെയും വൈരാഗികൻമാരെ മനുഷ്യത്വത്തിന്റെയും നാഗരികത്വത്തിന്റെയും അവധൂതൻമാരാക്കി മാറ്റി. മാനവികതയുടെ ഈ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പാണ് അന്ധകാരത്തിൽ മുഴുകിയിരുന്ന യൂറോപ്പിനെ തട്ടിയുണർത്തി പുരോഗതിയുടെ സോപാനത്തിലേക്കുനയിച്ചത്. ഇസ്‌ലാമിന്റെ വ്യാപ്തി വർദ്ധിക്കുന്നോരു മുസ്ലിംകൾ വന്നു ചേരുന്നിടത്തുനിന്നൊക്കെ വിജ്ഞാനത്തിന്റെ വിവിധ ശാഖകൾ സ്വാംശീകരിക്കുകയും അതു പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നതാണതിന്നു കാരണം. ഇതിനെല്ലാം അവരെ പ്രേരിപ്പിച്ചത് അവരുടെ പ്രമാണമായ വിശുദ്ധ ഖുർആനായിരുന്നു. ആകാശഭൂമികൾ, സൂര്യചന്ദ്രൻമാർ, രാപ്പകലുകൾ, പ്രകൃതിയിലെ മറ്റു പ്രതിഭാസങ്ങൾ, നിത്യജീവിതത്തിൽ ചുറ്റുപാടും കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന മറ്റുകാര്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയെപ്പറ്റിയൊക്കെ കൂലക്ഷ്മയായി ചിന്തിക്കുവാനും പഠിക്കുവാനുമുള്ള ഖുർആൻ

നിന്റെ ആഹ്വാനമാണ് മുസ്‌ലിംകളെ വിജ്ഞാനകുതികളാക്കിയത്.

ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ

ചലിക്കുന്ന ഭൂമിയെപ്പറ്റി പതിനാലു നൂറ്റാണ്ടുമുമ്പു ഖുർആൻ സൂചിപ്പിച്ച ‘‘പർവ്വതങ്ങൾ നിശ്ചലമായി നീ കാണുന്നു. എന്നാൽ അവ മേഘങ്ങളെപ്പോലെ ഓടിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്’’ വേറൊരിടത്ത് ‘‘പകലിന്റെ മുകളിൽകൂടി രാത്രിയെ ഉരുട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു’’ എന്നു പറയുന്നു. ഭൂമിയുടെ ഗോളാകൃതിയാണ് ഈ സൂക്തത്തിലെ സൂചന. ഭൂമിയുടെ ബാലൻസിനുവേണ്ടി ‘‘പർവ്വതങ്ങളെ ആണികളായി സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നു’’ എന്നു പറയുന്നു. ആധുനിക ഭൂമിശാസ്ത്രം കൃത്യമായി തെളിയിച്ച ശാസ്ത്രവസ്തുതകളാണല്ലോ ഇവയൊക്കെ. ഖുർആനിന്റെ ഈ സൂചനകൾ ഗവേഷണ തൽപരതയ്ക്ക് ആക്കംകൂട്ടുന്നു.

ആകാശത്തുനിന്നു വർഷിക്കുന്ന ജലം, ഭൂഗർഭജലം, സൂര്യ ചന്ദ്രൻമാർ, മറ്റു ഗോളങ്ങൾ, നക്ഷത്രങ്ങൾ ഇവയുടെ പരസ്പരമുള്ള ആകർഷണശക്തി. തുടങ്ങി അടുത്ത കാലത്തുമാത്രം സ്ഥിരീകരിക്കപ്പെട്ട ഒട്ടേറെ കാര്യങ്ങളിലേക്ക് ഖുർആൻ നൽകിയ സൂചന വിജ്ഞാന ഹരികൾക്ക് വെളിച്ചം പകരുന്നു. സസ്യലതാദികൾ, പക്ഷിമൃഗാദികൾ, മറ്റുജന്തുക്കൾ തുടങ്ങിയവയിലേക്കും നമ്മുടെ ചിന്ത തിരിയത്തക്ക രീതിയിലുള്ള പ്രതിപാദ്യങ്ങൾ ഖുർആനിൽ ധാരാളമുണ്ട്.

ആധുനികശാസ്ത്രം മുഴുവൻ ഖുർആനിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്നു സമർത്ഥിക്കുവാൻ വേണ്ടിയല്ല ഇത്രയും പറഞ്ഞത്. ശാസ്ത്രപഠനവും മറ്റു ഭൗതിക കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി മനസ്സിലാക്കലും മുസ്‌ലിമിന്റെ ബാധ്യതയാണെന്നും അതിന് ഖുർആൻ തന്നെ പ്രചോദനമേകുന്നുവെന്നും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ്. ഈ വസ്തുത മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ടായിരുന്നു ആദ്യകാല മുസ്‌ലിം ചിന്തകൻമാരും പണ്ഡിതൻമാരും പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്. തൽഫലമായി ഖുർആൻ പഠിച്ചവരൊക്കെ ഏതെങ്കിലും ശാസ്ത്ര ശാഖയിലും നൈപുണ്യം നേടിയവരായിരുന്നു. ഒരു കാലത്ത് വിജ്ഞാനലോകത്തിന്റെ

താക്കോൽ മുസ്ലിംകളുടെ കയ്യിലായിരുന്നു. അതിനവരുടെ വഴികാട്ടി വൂർത്തുനല്ലാതെ മററാരുമായിരുന്നില്ല.

എങ്ങനെ അധഃപതിച്ചു?

പ്രോജപലമായ ഭൂതകാലത്തിന്റെ ഉടമകൾ എങ്ങനെയാണു് പിന്നോക്കത്തിന്റെ പിന്നണിയിലെത്തിയതു്? കുരിശു യുദ്ധങ്ങൾക്കുശേഷം മുസ്ലിംകളുടെ പ്രതാപവും, സമൃദ്ധിയും, ശാസ്ത്രനൈപുണ്യവും, കലാവൈജ്ഞാനിക ശേഖരങ്ങളും അവതാളത്തിലായി. ഒരുവിധത്തിലും കൈവിടാൻ പറയാത്ത മതവിജ്ഞാനം ഒഴിച്ചു മറ്റൊന്നും കാലാന്തരത്തിൽ നാമാവശേഷമായി.

അതേ സമയം മതവിജ്ഞാനമെങ്കിലും കുററുമാറിയായി അവശേഷിച്ചതുമില്ല. അത്യാവശ്യമായ പലതും അവഗണിച്ചു തള്ളി എന്നു മാത്രമല്ല, അനാവശ്യമായ ഒട്ടേറെ കെട്ടുകഥകളും മറ്റും കൂട്ടിച്ചേർക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അതിനൊത്തും അപ്രായോഗികവും അവിശ്വാസനീയവുമായ നിരവധി കർമ്മശാസ്ത്രപരമായ വിശദീകരണങ്ങളും മനുഷ്യബുദ്ധിയെ അവഗണിക്കുന്ന രീതിയിലുള്ള അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും, അനുകരണവാദങ്ങളും ഇസ്ലാമിന്റെ മുഖമുദ്രയായി കലാശിച്ചു, വൂർത്തും ഹദീസും പഴയായണത്തിനു മാത്രമായവശേഷിച്ചു. അവ മനസ്സിലാക്കുകയില്ലെന്നോ, ആവേണ്ടതില്ലെന്നോ വിശ്വസിച്ച ഭക്തിയുടെയും 'തത്ത്വവ്യക്തി'ന്റെയും പേരിൽ സൂഫിസവും 'സിദ്ധി'യും സന്യാസവും ഒക്കെ ഈ സമുദായത്തിനിടയിൽ അരങ്ങേറി. ആകെ കൂടി മുസ്ലിം സമൂഹത്തിന്റെ ചിത്രം ഏറ്റവും ദയനീയമായി. താർത്താരികളുടെ ആക്രമണവും കൂടിയായപ്പോൾ അതു പരിപൂർണ്ണമായി.

യൂറോപ്യരും ക്രിസ്തുമതവും

യൂറോപ്യർ ഈ അവസരം ഉപയോഗപ്പെടുത്തി. അജ്ഞതും അപരിഷ്കൃതതയും ആയിരുന്ന അവർ കണ്ണുതുറന്നു. മുസ്ലിംകളെ അവർ നാമാവശേഷമാക്കിയെങ്കിലും അവരുടെ കലകളും വിജ്ഞാനങ്ങളും യൂറോപ്യർ സ്വാംശീകരിക്കുകയും പരിപോഷിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു സ്വന്തമാക്കി. നാഗരികമായി അവർ അതിശക്തമായ മുന്നേറ്റം നടത്തി.

ഇവിടെ നാം മനസ്സിലാക്കേണ്ട മൗലികമായ ഒരു കാര്യമുണ്ട്. യൂറോപ്യരുടെ — അവർ ക്രിസ്ത്യാനികളാണല്ലോ — നാഗരികതയും ഭൗതികരംഗത്തെ മുന്നേറ്റവും അവരുടെ മതം അവർക്ക് നൽകിയ പ്രചോദനത്താലല്ല. ബൈബിളിന്റെ അധ്യാപനങ്ങളുടെ പരിണിതഫലവുമാണ്. അവർ മറ്റുള്ളവരിൽ നിന്ന് പകർത്തിയതും സ്വന്തമാക്കിയതുമാണ്. എന്നാൽ മുസ്ലീംകൾക്ക് കൈവന്ന ഏതുനേട്ടവും വിശുദ്ധ ഖുർആനിന്റെ അധ്യാപനങ്ങളിലൂടെയും ഖുർആനിക മനനത്തിലൂടെയും ആയിരുന്നു.

ഭൗതിക വിരക്തിയിലൂടെ ഭക്തി കൈവരിക്കാൻ ആഹ്വാനം ചെയ്ത ക്രിസ്തുമതത്തിന്റെ പുരോഹിത മേധാവികൾ ചർച്ചിന്റേതല്ലാത്ത ചിന്തയുടെയും കണ്ടുപിടുത്തങ്ങളുടെയും ഫലമായി അനേകംപേരെ ദ്രോഹിക്കുകയും കൊലപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. മുസ്ലീംകളിൽനിന്ന് സ്പെയിൻ കീഴടക്കിയവർ ദശലക്ഷക്കണക്കിനു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ അഗ്നിക്കിരയാക്കി.

കൊർഡോവയുടെയും അസ്ഹറിയുടെയും സ്ഥാപകരായ മുസ്ലീംകളാകട്ടെ ചരിത്രത്തിന്റെ ദശാസന്ധികളിൽ അധഃപതനത്തിന്റെ പടുകഴിയിലേക്ക് ആപതിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇസ്ലാമിന്റെ മൗലികത

സ്രഷ്ടാവായ ഏകദൈവത്തിനൊരോ വണങ്ങുക എന്ന ഏകദൈവ സിദ്ധാന്തമാണ് ഇസ്ലാമിന്റെ അടിത്തറ. കലാകാല-ദേശമില്ലാതെ പൗരാവകാശവും നീതിയും എല്ലാവർക്കും വകവെച്ചുകൊടുക്കുന്നു. ജീവിതാഭിവൃദ്ധിക്കാവശ്യമായ തൊഴിലുകളെയും പഠനങ്ങളെയും ഇസ്ലാം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ആദരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മാനവജീവിതത്തിൽ ധർമവും അധർമവും എന്തെന്ന് വിവേചിക്കുകയും ധർമത്തിന്റെ പക്ഷത്തിനു മോക്ഷമുണ്ടെന്നും അധർമകാരികൾക്ക് ശിക്ഷ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുമെന്നും ഇസ്ലാം അനുശാസിക്കുന്നു. ഈ വിശ്വാസമാണ് യഥാർത്ഥ മനുഷ്യനെ സൃഷ്ടിക്കുന്നത്. കൂടാതെ മാതാപിതാക്കൾ സന്താനങ്ങൾ, ഭാര്യഭർത്താക്കൾ, സഹോദരങ്ങൾ, അയൽവാസികൾ, മിത്രങ്ങൾ, മറ്റുജനങ്ങൾ തുടങ്ങി ഓരോരുത്തർക്കും പരസ്പരമുള്ള കടമകളും അവകാശങ്ങളും സവിസ്തരം പ്രതിപാദിക്കുന്നു. സമസൃഷ്ടി സ്നേഹവും അവരെ സഹായി

ക്കാനുള്ള ഭൂതദയയും ഉണ്ടാവണമെന്ന് നിഷ്കഷിപ്തം അനീതിയും, ദ്രോഹവും, വഞ്ചനയും, നീചവൃത്തിയും പാടെ നിഷേധിക്കുന്നു. ലളിതമായ ആരാധനാകർമ്മങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കുന്നു. ആശയപ്രചരണവും ആദർശപ്രബോധനവും നടത്തുന്നതോടൊപ്പം മറ്റുമതസ്ഥരെ നിർബന്ധപൂർവ്വം ഇതിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുന്നില്ലതാനും. ഇതാണ് മൊത്തത്തിൽ ഇസ്ലാം.

ഇന്നത്തെ സൂഫിയി

ഈ ഉന്നതമായ ആദർശത്തിന്റെ ഇന്നത്തെ വക്താക്കളുടെ സ്ഥിതി അത്യന്തം ശോചനീയമാണ്. ഈ അനുയായികൾ ഇന്ന് ഇസ്ലാമിന്റെ ശത്രുക്കളായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ട് എന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിൽ അതിശയോക്തിയില്ല. മുസ്ലിം കുടുംബത്തിൽ പിറന്നു എന്നതും കാനേഷുമാരിയിൽ മുസ്ലിം സമൂഹത്തിന്റെ പട്ടികയിൽ പെടുന്നു എന്നതുമാണ് ബഹുഭൂരിപക്ഷത്തിന്റെയും സ്ഥിതി. അല്പം ഭൗതിക വിദ്യാഭ്യാസവുംകൂടി ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതിലേറെ ദയനീയം. ഇസ്ലാമിന്റെ മൗലികതയെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരമോ, കർമ്മപരിജ്ഞാനമോ, വേഷഭൂഷണങ്ങളോ, സംസ്കാര മര്യാദകളോ അത്തരക്കാരിൽ കാണാൻ പ്രയാസമാണ്, മതമൈത്രിയും വ്യത്യസ്ത വിഭാഗങ്ങളുമായുള്ള സൗഹൃദവും സ്വന്തം വിശ്വാസത്തെ തള്ളിപ്പറയലാണെന്നാണ് പലരുടെയും ധാരണ. മതമാണ് രാഷ്ട്ര പുരോഗതിക്ക് തടസ്സമെന്നും ചില ജർപനങ്ങൾ കേൾക്കാറുണ്ട്. മതമുക്തമായ ഇന്നത്തെ കേവല രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തനങ്ങളും മേൽപറഞ്ഞ ശോച്യാവസ്ഥക്ക് ആക്കംകൂട്ടുന്നു.

എന്നാൽ മറ്റുള്ളവർ ഇസ്ലാമിനെയും മുസ്ലിംകളെയും മൊത്തത്തിൽ അവമതിക്കാൻ കാരണം എന്താണെന്ന് നാം ചിന്തിക്കണം. ഇന്ന് മതമായി ബാഹ്യലോകം കാണുന്നത് മതമേലാളൻമാരായ യാഥാസ്ഥിക പുരോഹിതൻമാരെയും അവരെ അന്ധമായി പിന്തുടരുന്ന പാമര ജനങ്ങളെയുമാണ്. ജൂതൻമാരുടെയും ക്രിസ്ത്യാനികളുടെയും അവസ്ഥ തന്നെ മുസ്ലിം സമുദായത്തിനും വന്നു ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. “നിങ്ങൾക്കുമുമ്പുള്ളവരെ നിങ്ങൾ ചാണിനു ചാണായും മുഴത്തിനു മുഴമായും പിൻപറ്റുക തന്നെ ചെയ്യും. അവർ ഒരു ഉടുമ്പിന്റെ മാളത്തിൽ പ്രവേശിച്ചെങ്കിൽ നിങ്ങളും അതിൽ പ്രവേശിക്കാതിരിക്കില്ല.” എന്ന നബി വചനം എത്രമാത്രം അന്വർത്ഥമാണ്! അല്ലാഹു നമ്മെ സൽപാതയിൽ നയിക്കട്ടെ.

ഇസ്‌ലാമിലെ നാഗരികത്വം (തുടർച്ച)

നിയമങ്ങൾ : ഇസ്ലാമിന്റെ നിയമഘടകങ്ങളേയും നീതിപാലന നിദാനങ്ങളേയും പറ്റി നമുക്ക് ചിന്തിക്കാം. ആത്മീയ ശാന്തിക്കും, പരലോക മുക്തിക്കും പേണ്ട കാര്യങ്ങൾമാത്രം പ്രതിപാദിക്കുന്ന മതമല്ല ഇസ്ലാം. ലോകസമാധാനത്തിനും ഐഹിക അഭിവൃദ്ധിക്കും ഉതകുന്ന നിയമസംഹിത കൂടിയാണത്. ലോകം എത്ര പരിഷ്കരിച്ചാലും ഇസ്ലാമിക വിധികൾ അതിന്നു പാകമായിത്തന്നെ നിൽക്കും.

ഇസ്ലാമിലെ കൽ ശാസ്ത്രങ്ങളും സിവിൽ ക്രിമിനൽ നിയമങ്ങളും സാമൂഹിക മുറികളും, ഗൃഹഭരണവും, രാഷ്ട്രീയാഭ്യർത്ഥനകളും പഠിക്കുമ്പോൾ അതിന്റെ പ്രാധാന്യം പ്രായോഗികമായി മനസ്സിലാക്കും. അനുഭവം അഭിപ്രായം മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഇന്നത്തെ നിയമനിർമ്മാണത്തിന്റെ അസ്ഥിരത കണ്ടാൽ മുഷ്കിമിന് അത്ഭുതം തോന്നും. എന്നാൽ ഈ രംഗത്ത് ഖുർആനിക നിയമങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്ന സാഹചര്യം ഉണ്ടാവുകയാണെങ്കിൽ, ദിനംപ്രതി നിയമം മാറുന്നതും ദേശം തോറും നിയമം അതിലംഘിക്കുന്നതും അപ്രായോഗികമായ പരിഷ്കാരം കൊണ്ടുവരുന്നതും അവസാനിക്കുമായിരുന്നു.

പിൻകാലഗ്രന്ഥങ്ങൾ

ഇസ്ലാമിക നിയമശാസ്ത്രത്തെപ്പറ്റി പറയുമ്പോൾ, പിൻ ഗാമികളായ ചില പണ്ഡിതന്മാരുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളെയും ആധുനിക കാലത്തെ പുരോഹിതന്മാരുടെ ആദർശങ്ങളെയും പറ്റി വ്യസനിക്കാതിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. കക്ഷികൾക്ക് വേണ്ടി വാദിക്കുകയും, അനാവശ്യമായ വ്യാഖ്യാനം നൽകുകയും ചെയ്യുന്നത് പിൻകാല ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പ്രത്യേകതയാണ്. മധ്യ നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കുശേഷം ഈ വൈകല്യം ഏറെ കാണാം. ഒരാൾ ഒരു ഗ്രന്ഥമെഴുതിയാൽ വേറൊരാൾ അതൊന്ന് ചുരുക്കം. മൂന്നാമൻ അതു വ്യാഖ്യാനിക്കും. നാലാമൻ അതിൽ കുറെക്കൂടി ചേർക്കും. ഇനിയുമൊരാൾ അതു പിന്നെയും ചുരുക്കും. മൂലഗ്രന്ഥവും അവസാനത്തെ സംഗ്രഹവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം ആനയും കഴിയാനയുംപോലെയായിരിക്കും. ചില പിൻകാല ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിച്ചാൽ മനുഷ്യക്ക് മനസ്സിലാക്കാതിരിക്കാൻ വേണ്ടിയോ, ബുദ്ധിയെ പരിഹസിക്കുവാൻ വേണ്ടിയോ രചിച്ചതാണവയെന്നു തോന്നും. ഒറ്റപ്പെട്ട നല്ലഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇല്ലെന്നല്ല പറഞ്ഞത്. എങ്കിലും ഇസ്ലാമിക നിയമങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാൻ ഖുർആനും സുന്നത്തും മുൻകാല ഗ്രന്ഥങ്ങളുമാണ് ആധാരമാക്കേണ്ടത്.

ഇന്നത്തെ ഇസ്ലാമിക രാഷ്ട്രങ്ങൾ

വ്യസനകരമായ മറ്റൊരു സംഗതികൂടിയുണ്ട്. ഇന്ന് ഇസ്ലാമിക രാഷ്ട്രങ്ങളായി അറിയപ്പെടുന്നവയുടെ സ്ഥിതിയാണത്. ഹാ! കഷ്ടം! പാശ്ചാത്യൻ രാജ്യങ്ങളുമായുള്ള സമ്പർക്കവും അവർക്കു ചെയ്യുന്ന ദാസ്യവും കാരണം അവരെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടി ഇസ്ലാമിക ഭരണ നിയമങ്ങൾ മിക്കരാജ്യങ്ങളും കയ്യൊഴിച്ചിരിക്കുകയാണ്. പാശ്ചാത്യരെ അനുകരിക്കുന്നോർ അവരുടെ അടിമകളായിപ്പോകുന്നതാണ് അനുഭവം.

ഇസ്ലാമിലെ ധനവിനിയോഗനിയമവും ഭരണരീതിയും കൈക്കൊള്ളാൻ ഏതു രാഷ്ട്രം സന്നദ്ധമാകുന്നുവോ അവർക്ക് അഭിവൃദ്ധി കൈവരികയും ചെയ്യും. ഇസ്ലാമിക നിയമത്തിന്റെ അപൂർണ്ണത കാരണമോ അപ്രയോഗികതമൂലമോ അല്ല ചില മുസ്ലീം രാഷ്ട്രങ്ങൾ അവ പാലിക്കാത്തത്. ഭൗതിക

തൽ ഉത്തരവാദിത്തപൂർണ്ണമായ ജീവിതത്തിലേക്കുവേർ നീങ്ങുന്നു. ഭാര്യാഭർത്താക്കൾ തമ്മിൽ ഇണക്കവും പൊരുത്തവും പരസ്പര വിശ്വാസവും മാത്രമല്ല സുഖദുഃഖങ്ങൾ പങ്കിടാനുള്ള സന്തോഷവുമുണ്ട്. കൂടിയുണ്ടാവണം. പ്രവാചകൻ (സ) ഈ വിഷയം കമായി ധാരാളം കാര്യങ്ങൾ വിശദീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ അതിപ്രധാനമായ കാര്യം ആശയപ്പൊരുത്തമാണ്. വിശ്വാസത്തിലും സംസ്കാരത്തിലും ചിന്താഗതിയിലുമുള്ള ഐക്യരൂപം.

നബി പറയുന്നു: “സൂറികൾ സാധാരണ നാലുകാര്യങ്ങൾ കായി വിവാഹം ചെയ്യപ്പെടാറുണ്ട്. അവളുടെ ധനം, സൗന്ദര്യം, തറവാട്, മതം (സ്വഭാവം) എന്നിവയാണത്. നിങ്ങൾ മതവിശ്വാസമുള്ളവരെ സ്വീകരിച്ച് വിജയം വരികകേ.” ഇത് പെണ്ണിനെ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്ന കാര്യമാണെങ്കിൽ പെണ്ണിന്റെ രക്ഷിതാക്കളോട് നബി (സ) പറയുന്നു. “മതനിഷ്ഠയും സ്വഭാവശുദ്ധിയുമുള്ളവൻ വിവാഹം ആലോചിച്ചാൽ (മകളെ) കല്യാണം കഴിച്ചു കൊടുക്കുക. അല്ലെങ്കിൽ നാട്ടിൽ വലിയ കഴപ്പുമുണ്ടായിത്തീരും. (തിർമുദി)

കുടുംബത്തിന്റെ ഭദ്രതയ്ക്ക് ഏറ്റവും അത്യാവശ്യമായ ഘടകമാണിത്. പരസ്പരം മനസ്സിലാക്കലും ഒരു ലക്ഷ്യത്തിനുവേണ്ടി ജീവിക്കലും. അതില്ലാത്തതിനാലുണ്ടാകാവുന്ന ദോഷഫലങ്ങൾക്ക് തെളിവുതേടി പോകേണ്ടതില്ല. നമുക്കുചുറ്റും ജീവിക്കുന്ന എത്രയോ ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണാം. ഈ പ്രശ്നത്തിനേറെ ഏറ്റവും ഉദാത്തമായ സമീപനം കൈക്കൊണ്ട പ്രത്യയശാസ്ത്രം ഇസ്ലാം മാത്രമാണ്.

ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരുടെ വിശ്വാസദാർഢ്യവും സ്വഭാവശുദ്ധിയും മൂലം ശാന്തിയും സമാധാനവും വിളയാടുന്ന ഗൃഹാന്തരീക്ഷത്തിലാവണം അനന്തര തലമുറ വളർന്നു വരേണ്ടത്. എങ്കിൽ മാത്രമേ അവർ ഉത്തമ പൗരന്മാരായിത്തീരുകയുള്ളൂ. സന്താനസമുദായം ഒരു ശാപമായിട്ടാണ് പരിഷ്കൃത സമൂഹം കാണുന്നതെങ്കിലും അത് ദൈവികാനുഗ്രഹമായിട്ടാണ് ഇസ്ലാം കാണുന്നത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ നമ്മെ ഏൽപ്പിച്ച ആ അമാനത്ത് യഥാവിധി കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ മാതാപിതാക്കൾ ബാധ്യസ്ഥരാണ്.

ഔതികമായ മാനദണ്ഡങ്ങൾ സ്വീകരിച്ച് ഗൃഹാന്തരീക്ഷം നരകതുല്യമാക്കുകയും അതിൽ വളരുന്ന കണുത്തുങ്ങൾ സ്വഭാവ ദൃഷ്ടത്തിന്റെ പര്യായമായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നതു നാം കാണുന്നു. ദാമ്പത്യത്തിന്റെ തെരഞ്ഞെടുപ്പിൽ വരുന്ന അപാകതയാണിത്. ഇണകളെ കണ്ടെത്തുന്നതുപോലും ഇസ്ലാമികമാവണമെന്നാണ് ഈ പറഞ്ഞതിനർത്ഥം.

വിവാഹാലോചന ഒരു ചടങ്ങല്ല. ദല്ലാലി പ്രധാനമായ ഒരു ബിസിനസ്സല്ല. തറവാട്ടുകാർ തമ്മിലുള്ള ഒരു ഇടപാടുമല്ല. മരണംവരെ ഒരുമിച്ചുജീവിക്കാൻ ഇണകളെ കണ്ടെത്തലാണ്. അതിൽ വധുവരന്മാരുടെ അഭിപ്രായത്തിനാണ് പ്രാധാന്യം. വിവാഹത്തിനുമുമ്പ് തമ്മിൽ കാണൽ ഇപ്പോൾ നിഷ്പഷ്ടിക്കാൻ കാരണവും അതുതന്നെ.

എന്നാൽ നമ്മുടെ നാട്ടിൽ പെണ്ണിന്റെ അനുവാദംപോലും നോക്കാതെ മാതാപിതാക്കളും കുടുംബങ്ങളും ഏകപക്ഷീയമായി നടത്തുന്ന വിവാഹങ്ങളുണ്ട്. ഈ സമ്പ്രദായം ആത്മഹത്യാപരമാണ്. അതുപോലെ ഈ രംഗത്ത് ഒരുപാട് അനാചാരങ്ങളും തോന്നുവസ്തുതകളും നമുക്കിടയിൽ നില നില്ക്കുന്നു. നിശ്ചയവും നിശ്ചയത്തിന് നിശ്ചയിക്കലും അതിനോടു ബന്ധപ്പെട്ട സൽക്കാര ശൃംഖലകളും നാട്ടിൽ സാധാരണമാണ്. നിശ്ചയം പറയാതിരുന്നാൽ കല്യാണത്തിനുവരാത്ത കാരണവന്മാരുണ്ട്. കല്യാണസദ്യകൾ അധികപക്ഷവും മുതലാളി വർഗത്തിന്റെ താൽപര്യ സംരക്ഷണത്തിനാണെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു.

വിവാഹസമയത്തു പുരുഷൻ സ്രീകു മഹദ് നൽകണമെന്നും അത് സ്വമനസ്സാലെ സന്തോഷപൂർവ്വമായിരിക്കണമെന്നും ഖുർആൻ പറയുന്നു. എന്നാൽ മഹ്റിന്റെ കാര്യംപോലും പരാമർശിക്കാത്ത 'നിശ്ചയ'ങ്ങളിലും പുരുഷന്റെ മഹ്റും—സ്രീധനം—ഉറപ്പിക്കാൻ മണിക്കൂറുകൾ നീണ്ട ചർച്ച വേണ്ടിവരുന്നു. ഇതര സമുദായങ്ങളിൽ നിന്ന് കടന്നുകൂടിയ ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾ ഇസ്ലാമിനു വരുത്തിയ വിന പെറ്റതൊന്നുമല്ല. തലതിരിഞ്ഞ ഈ സാമ്പത്തിക ഇടപാടിൽ തന്നെയാണിക്കാലത്ത് വിവാഹവും അതിലേറെ വിവാഹമോചനവും നടക്കുന്നത് എന്ന വസ്തുത വേദപൂർവ്വം ഓർത്തുപോകുന്നു.

വിവാഹ രംഗത്ത് രണ്ടു വിഭാഗത്തിന്റെയും സമ്മതം വേണമെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. സ്ത്രീകളെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കുന്നത് രക്ഷിതാക്കളാണെങ്കിലും മകൾക്കുവേണ്ടിയാണ് ഈ കമ്മം എന്ന ബോധം വേണം. ചില നാട്ടിൽപ്പുറങ്ങളിൽ കാണുന്ന രീതിയിൽ നികാഹ് സമയത്ത് മറയ്ക്കുപിന്നിൽ നിന്ന് സമ്മതം 'മുളിക്കൽ' അല്ല ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. മകളുടെ സമ്മതമില്ലാതെ നടത്തിയ വിവാഹം നബി(സ) ദുർബ്ബലപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

ഒരിക്കൽ ഒരാൾ തന്റെ മകളെ അവളുടെ സമ്മതംകൂടാതെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുത്തു. അവൾ നബിയോടു പരാതി പറഞ്ഞു. നബി(സ) പിതാവിനെ വിളിച്ചു അവൾക്ക് ഇഷ്ടമില്ലെങ്കിൽ ഒഴിവാക്കാൻ പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആ സ്ത്രീ പറഞ്ഞതിപ്രകാരമാണ്. 'പിതാവ്' തെരഞ്ഞെടുത്ത വിവാഹം ഞാൻ അംഗീകരിക്കുന്നു. എന്നാൽ പിതാക്കൾക്ക് ഇങ്ങനെ ചെയ്യാൻ അധികാരമില്ലെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടിയാണ് ഞാനീ ആവലാതി ബോധിപ്പിച്ചത്'.

ശൈശവ വിവാഹം

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലോ തിരുചര്യയിലോ വിവാഹപ്രായ പരിധി നിർണയിച്ചിട്ടില്ല. പ്രായപൂർത്തിയെത്തിയാൽ വിവാഹബന്ധത്തിലേപ്പെടാം. കൃത്യമായി ഇത്രവയസ്സാണ് അതിന്റെ കണക്ക് എന്ന് ശാസ്ത്രീയമായും തെളിയിക്കുക സാധ്യമല്ല. ശാരീരികാരോഗ്യവും കുടുംബജീവിതത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ബോധവും വ്യുവരന്മാർക്കുണ്ടായിരിക്കണം. വിവാഹപ്രായം വളരെ വൈകുന്നത് മാനസികമായും ശാരീരികമായും സാമൂഹികമായും ഗുണകരമല്ല തന്നെ. എന്നാൽ വിവാഹമെന്താണെന്നുപോലും അറിയാത്തത്ര ചെറുപ്പത്തിൽ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കുന്നതും ദോഷകരമായി ഭവിക്കാനിടയുണ്ട്.

കഹ്ദാഅത്

വിവാഹാനുമതിയെന്ന സമയത്ത് ഉയർന്നു കേൾക്കുന്ന ഒന്നാണ് 'കഹ്ദാവ്'. പണക്കാരൻ പണക്കാരന്റെ മകൾ, തറവാടിക്ക് തറവാടി എന്ന് നാം മനസ്സിലാക്കിയ കഹ്ദാഅത് ഇപ്പോൾ മിലിറ്ററി മനുഷ്യർ തമ്മിൽ ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള ഉച്ചനീ

ചന്ദ്രൻ്റെ ഇപ്പോൾ അംഗീകരിക്കുന്നില്ല “മനുഷ്യരേ, നിങ്ങളെ ഒരാണിൻ്റെ പെണ്ണിൽ നിന്നുമായി സൃഷ്ടിച്ചു...” എന്നാണ് ഖുർആൻ പറയുന്നത്. വിശ്വാസവും സ്വഭാവവും ഒത്തുവന്നാൽ കല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുക്കുക എന്നതിൽ കവിഞ്ഞ് ഒരു കഥവുമില്ല. മറ്റു സാങ്കല്പിക മിഥ്യ യോജിപ്പുകൾ ഇപ്പോൾ നിഷ്വാസനം ചെയ്യുന്നു.

ഖുറൈശീ പ്രമുഖയായ സൈനബ ബിൻ്റ് ജഹ്ശിനെ സൈദ് എന്ന അടിമയ്ക്ക് കല്യാണം കഴിച്ചു കൊടുത്തുകൊണ്ട് നബി ആരംഗത്ത് വിദ്വേഗം സൃഷ്ടിച്ചു. സൈദിൻ്റെ മകൻ ഉസാമക്ക് ഫിഹ്റീ തറവാട്ടുകാരിയായ ഫാത്മിയെയും, നീഗ്രോ അടിമയായ ബിലാലിന് അബ്ദുറഹ്മാൻബ്നു ഔഫിൻ്റെ സഹോദരിയെയും വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുത്തതാണ് ഇപ്പോഴത്തെ ചരിത്രം. പോക്കിരിത്തറവാട്ടിലേക്ക് അത്തരം തറവാട്ടിൽ നിന്നുതന്നെ പെണ്ണിനെ കൊണ്ടുവരണമെന്നും അതാണ് കഥവ് എന്നുള്ള നമ്മുടെ ധാരണമാണേയീരിക്കുന്നു.

സംക്രമി ഇസലാമിൽ

ഏതൊരു സമുദായത്തിന്റെയും നാഗരികതയും പുരോഗതിയും കണക്കാക്കപ്പെടേണ്ടത് ആ സമുദായത്തിലെ അംഗങ്ങൾക്ക് ഒരു പരസ്പരം എന്ന നിലയിൽ ലഭിക്കുന്ന സ്വാതന്ത്ര്യവും ഓരോരുത്തരും നിർവ്വഹിക്കുന്ന ധർമ്മവും പരിഗണിച്ചാണ്. അതുപോലെത്തന്നെ സമൂഹത്തിന്റെ അർദ്ധഭാഗമായ സ്ത്രീകൾക്ക് ഓരോ സമൂഹത്തിലും ലഭിക്കുന്ന അവകാശങ്ങളും ആ സമൂഹത്തിന്റെ നാഗരികത്വത്തിലെ (Civility) സുപ്രധാന ഘടകങ്ങളാണ്. ഇസലാമിക തത്ത്വസംഹിത ജീവിത പ്രമാണമായ ഗീകരിച്ച സമൂഹത്തിന്റെ സ്ഥിതിയും ഇതിൽ നിന്ന് ഭിന്നമല്ല. സ്ത്രീകൾക്ക് അർഹമായ പരിഗണനകൾ നൽകിയ മതമാണിസ്ലാം. മറ്റു സമുദായങ്ങളിൽ സ്ത്രീകളുടെ അവസ്ഥയുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ ഈ വസ്തുത വ്യക്തമാകും.

മുഹമ്മദ് നബിയുടെ നിയോഗത്തിന് മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന സമുദായങ്ങളിൽ സ്ത്രീകളുടെ നില എന്തായിരുന്നുവെന്നു നോക്കാം. കൊറിന്തിയക്ക് പോൾ എഴുതിയ സൂചിശേഷി (IIാം അധ്യായം) ത്തിൽ ഇപ്രകാരം പറയുന്നു. “ദൈവം യേശുവിന്റെ ശിരസ്സും, പുരുഷൻ സ്ത്രീയുടെ ശിരസ്സുമാകുന്നു” അതിൽ തന്നെ തുട

രുന്നു “പുരുഷൻ ദൈവത്തിന്റെ മഹത്വവും അവന്റെ രൂപവുമാകുന്നു. എന്നാൽ സ്ത്രീ, അവൾ പുരുഷന്റെ മാത്രം മഹത്വമാകുന്നു.”

ഹിജ്റയുടെ ഏകദേശം 1000 വഷം മുമ്പ് കോൺഫ്യൂഷ്യസ് മതസ്ഥാപകൻ പറഞ്ഞതിങ്ങനെയാണ്. “പുരുഷൻ വാനലോകത്തിന്റെ പ്രതിനിധിയാണ്. അവൻ എല്ലാത്തിന്റെയും നാഥനാകുന്നു. സ്ത്രീയാകട്ടെ, അവൾ അവനുമായി ബന്ധിക്കപ്പെട്ടവൾ മാത്രമാണ്. അവൾക്ക് സ്വയം ഒന്നും ചെയ്യാവതല്ല. കൽപിക്കാനും നിരോധിക്കാനും അവൾക്കു പാടില്ല. അവളുടെ ജോലിയെല്ലാം ഗാർഹികമായിരിക്കണം.”

പ്രവാചക നിയോഗത്തിനു മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന അറബികളുടെ സ്ഥിതി ഇതിലും ദയനീയമായിരുന്നു. സ്ത്രീക്ക് ആത്മാവ് ഉണ്ടോ എന്നുപോലും സംശയിച്ചിരുന്ന ആ തമോയുഗത്തിലെ ആളുകൾ തങ്ങൾക്ക് ജനിച്ചത് പെൺകുഞ്ഞാണെന്നറിഞ്ഞാൽ വിഷമിക്കുമായിരുന്നു. ആ കുഞ്ഞിനെ ചിലപ്പോൾ ജീവനോടെ കഴിച്ചുമുട്ടുകയോ മുക്കിക്കൊല്ലുകയോ ചെയ്യുമായിരുന്നു! ജീവനോടെ അവശേഷിച്ചവക്ക് ഭാവിജീവിതവും സുഖകരമായിരുന്നില്ല.

അക്കാലത്ത് ഇന്ത്യയിലെ ഹിന്ദുക്കൾക്കിടയിലെ സ്ത്രീകളുടെ നിലയും മെച്ചമാണെന്ന് പറയാൻ കഴിയില്ല. ശൈശവ വിവാഹവും വിധവാവിവാഹതടസ്സവും സതീയും ഒക്കെത്തന്നെ സമൂഹത്തിൽ സ്ത്രീയുടെ സ്ഥിതി മോശമാക്കി. ബഹുഭർതൃത്വംപോലും ഇവിടെ നിലനിന്നിരുന്നു.

ഇസ്ലാമിൽ സ്ത്രീയുടെ നില

ലോകത്ത് സ്ത്രീകളുടെ അവസ്ഥ ശോചനീയമായിരുന്ന ഘട്ടത്തിലാണ് നബിതിരുമേനി ഇസ്ലാമിക പ്രബോധന ദൗത്യവുമായി നിയുക്തനായത്. സ്ത്രീത്വത്തിന് അർഹമായ അംഗീകാരം നൽകിക്കൊണ്ടാണ് ഇസ്ലാം സാമൂഹിക പരിഷ്കരണത്തിന് തുടക്കം കുറിച്ചത്. അവളെ ദേവതയാക്കി പൂജിച്ചുകൊണ്ടല്ല; മൃഗമോ അടിമയോ ആക്കി അവഗണിച്ചുകൊണ്ടല്ല; സമൂഹത്തിന്റെ പരസ്പര പുരക ഘടകങ്ങളാണ് സ്ത്രീയും

പുരുഷനും എന്നു പ്രഖ്യാപിച്ചുകൊണ്ട്. ഈ വ്യർത്ഥൻ വാക്യങ്ങൾ നോക്കൂ.

‘‘നിങ്ങൾക്ക് ജീവിതത്തിൽ ശാന്തി കൈവരിക്കുവാൻ വേണ്ടി നിങ്ങളിൽ നിന്നുതന്നെ ഇണയെ സൃഷ്ടിച്ചതും നിങ്ങൾക്കിടയിൽ സ്നേഹവും കാരുണ്യവും പ്രദാനം ചെയ്തതും അവന്റെ ദൃഷ്ടാന്തമാകുന്നു.’’ (൮൦) ‘‘മനുഷ്യരേ, ഒരാളിൽനിന്ന് നിങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുകയും, അതിൽനിന്നുതന്നെ അതിന്റെ ഇണയെ സൃഷ്ടിക്കുകയും, അവ രണ്ടിൽ നിന്നുമായി നിരവധി സ്രീപുരുഷന്മാരെ വിതരണം ചെയ്യുകയും ചെയ്ത നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനെ നിങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുക. (നിസാഅ)’’

പെൺകുട്ടി അപമാനമായി കരുതിയ സമൂഹത്തോട്, പെണ്ണ് അപമാനമല്ല, നിന്റെ അമ്മയാണ് എന്നും. നിന്റെ ജീവിതത്തിന് ശാന്തിപകരുന്ന നിന്റെ ഇണയാണ് എന്നും പ്രഖ്യാപിച്ചത് വലിയ വിപ്ലവമായിരുന്നു. പെൺമക്കളെ കൊന്ന് കഴിച്ചുമുടിയിരുന്നവരോടാണ്; ‘‘നിങ്ങൾ മക്കളെ കൊല്ലരുത്; അവർക്കും നിങ്ങൾക്കുതന്നെയും ആഹാരം നൽകുന്നത് നാമാണ്’’ എന്നു വ്യർത്ഥൻ ഉൽഘോഷിച്ചത്. പ്രവാചകൻ പഠിപ്പിക്കുന്നതും ഇതുതന്നെ. ‘‘ഒരാരും തന്റെ പെൺകുട്ടിക്ക് നല്ല നിലയിൽ ഭക്ഷണവും ശിക്ഷണവും നൽകുകയും, തനിക്ക് കിട്ടിയ ദൈവാനുഗ്രഹങ്ങൾ അവൾക്കും വിശാലമാക്കിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്താൽ, സ്വർഗത്തിലേക്കുള്ള മാർഗത്തിൽ ആ കുട്ടി അവൻ രക്ഷയായിരിക്കും.’’ ഈ ആശയത്തിൽ ധാരാളം ഹദീസുകൾ കാണാം.

‘‘നിങ്ങളിൽ വെച്ചു ഉത്തമൻ ഭാര്യമാരോട് നന്നായി പെരുമാറുന്നവനാണ്’’ എന്നു പറഞ്ഞ പ്രവാചകൻ ഹജ്ജത്തുൽ വിദാഇലെ പ്രസിദ്ധമായ പ്രഭാഷണത്തിൽ സ്രീകുളുടെ കാര്യം പ്രത്യേകം എടുത്തു പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിനു മരണം ആസന്നമായപ്പോൾ അവസാനത്തെ വസിയുത്ത് എന്ന നിലയിൽ പറഞ്ഞതും സ്രീകുളുടെ കാര്യത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കണമെന്നാണ്.

പിതാവിന്റെ സ്വത്തിൽ പെൺമക്കൾക്ക് അവകാശമുണ്ടെന്ന് ആദ്യമായി പ്രഖ്യാപിച്ചത് ഇസ്ലാമാണ്. ‘‘മാതാപിതാക്കളും കുടുംബങ്ങളും വിട്ടേച്ചുപോയ ധനത്തിൽ പുരുഷന്മാർക്ക് വിഹിതമുണ്ട്; സ്രീകൾക്കും വിഹിതമുണ്ട്.’’

ആധനം അല്ലമാകട്ടെ അധികമാകട്ടെ." (നിസാഅ്) പരിഷ്കൃത പടിഞ്ഞാറൻ രാജ്യങ്ങൾ പോലും അടുത്ത കാലത്താണ് ഈ വക നിയമങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നത്. എന്നിട്ടും, 'സ്രീക്ക് ആണിന്റെ പകുതി സ്വത്താണ് ഇപ്പോൾ നൽകുന്നത്' എന്ന് പറയുന്നവർ ശ്രദ്ധിക്കണം. കടംബത്തിന്റെ മുഴുവൻ ചിലവും ബാധ്യതയും കടംബത്തലവനായ പുരുഷന്റെ മേലിൽ ഏല്പിച്ചതിനു ശേഷമാണ് ഈ സ്വത്തവകാശം നൽകിയത് എന്നോർക്കുമ്പോൾ എന്തുമാത്രം നീതിഭ്രമാണീ നിയമമെന്ന് മനസ്സിലാകും.

പെണ്ണിനെ അനന്തിരമായെടുക്കുന്ന ഏർപ്പാട് അന്ന് ഉണ്ടായിരുന്നു. അത് ഇപ്പോൾ നിരോധിച്ചു. യൗവനാരംഭത്തിൽതന്നെ വൈധവ്യത്തിന്റെ കൈപ്പനീര് കടിക്കേണ്ടി വന്നാൽ ആജീവനാന്തം അതിൽതന്നെ നരകിച്ചിരുന്ന അവസ്ഥക്കു മാറ്റം വരുത്തി വിധവാ വിവാഹം ഇപ്പോൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു.

വിവാഹവേളയിൽ സ്രീക്ക് പുരുഷൻ തന്റെ കഴിവനുസരിച്ച് എന്തെങ്കിലും പാരിതോഷികം (മഹ്റ) നൽകണമെന്ന് ഇപ്പോൾ കൽപിക്കുന്നു. മാനുഷികമായ കാരണത്താൽ ബന്ധം തുടർന്നുപോകാൻ കഴിയാതെ വിവാഹമോചനത്തിൽ കലാശിച്ചാൽ പോലും ആ കൊടുത്ത തുകയിൽനിന്ന് ഒന്നും തിരിച്ചുവാങ്ങരുത് എന്നും നിഷ്കർഷിച്ചു. നോക്കൂ; യുഗാന്തരങ്ങളായി പുരുഷന്റെ താത്നോന്നിത്തത്തിന് വിധേയമായിരുന്ന സ്രീക്ക് ഇപ്പോൾ നൽകിയ മാനു്യതയും സംരക്ഷണവും എന്തുമാത്രം ഉദാത്തമാണ്!

സംഗ്രഹിത പുരുഷ സമത്വം

ആധുനിക സമൂഹത്തിൽ സ്രീകളെപ്പറ്റി രണ്ടുതരം ചിന്താഗതി കാണാം. പഴയ തലമുറയിലെ ചില യാഥാസ്ഥിതികന്മാരുടെതാണ് ഒന്ന്. അവർ സ്രീയെ അടുക്കളയിൽ മാത്രം ഒതുക്കുകയും, പുരുഷന്റെ ഭോഗവസ്തുവായി മാത്രം ഗണിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ ദുരവസ്ഥ മുഷ്ടിംകളിലും അല്ലാത്തവരിലുമുണ്ട്. അഭ്യസ്ത വിദ്യരായ ആധുനിക തലമുറയിലെ ചില ഭൗതിക ചിന്താഗതിക്കാരാണ് രണ്ടാമത്തെ വിഭാഗം. പാശ്ചാത്യൻ ചിന്താധാരയിൽ പുരോഗമനം കണ്ടെത്തുകയും

തൽ ഉത്തരവാദിത്തപൂർണ്ണമായ ജീവിതത്തിലേക്കുവെർന്നിരിക്കുന്നു. ഭാര്യഭർത്താക്കൾ തമ്മിൽ ഇണക്കവും പൊരുത്തവും പരസ്പര വിശ്വാസവും മാത്രമല്ല സുഖദുഃഖങ്ങൾ പങ്കിടാനുള്ള സന്നദ്ധതയും കൂടിയുണ്ടാവണം. പ്രവാചകൻ (സ) ഈ വിഷയം കമായി ധാരാളം കാര്യങ്ങൾ വിശദീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ അതിപ്രധാനമായ കാര്യം ആശയപ്പൊരുത്തമാണ്. വിശ്വാസത്തിലും സംസ്കാരത്തിലും ചിന്താഗതിയിലുമുള്ള ഐക്യരൂപം.

നബി പറയുന്നു: “സ്രീകൾ സാധാരണ നാലുകാര്യങ്ങൾ കായി വിവാഹം ചെയ്യപ്പെടാറുണ്ട്. അവളുടെ ധനം, സൗന്ദര്യം, തറവാട്, മതം (സ്വഭാവം) എന്നിവയാണത്. നിങ്ങൾ മതവിശ്വാസമുള്ളവരെ സ്വീകരിച്ച് വിജയം വരികകേ.” ഇത് പെണ്ണിനെ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്ന കാര്യമാണെങ്കിൽ പെണ്ണിന്റെ രക്ഷിതാക്കളോട് നബി (സ) പറയുന്നു. “മതനിഷ്ഠയും സ്വഭാവശുദ്ധിയുമുള്ളവൻ വിവാഹം ആലോചിച്ചാൽ (മകളെ) കല്യാണം കഴിച്ചു കൊടുക്കുക. അല്ലെങ്കിൽ നാട്ടിൽ വലിയ കഴപ്പുമുണ്ടായിത്തീരും. (തിർമുദി)

കുടുംബത്തിന്റെ ഭദ്രതയ്ക്ക് ഏറ്റവും അത്യാവശ്യമായ ലോകമാണിത്. പരസ്പരം മനസ്സിലാക്കലും ഒരു ലക്ഷ്യത്തിനുവേണ്ടി ജീവിക്കലും. അതില്ലാതിരുന്നാലുണ്ടാകാവുന്ന ദോഷഫലങ്ങൾക്ക് തെളിവുതേടി പോകേണ്ടതില്ല. നമുക്കുചുറ്റും ജീവിക്കുന്ന എത്രയോ ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണാം. ഈ പ്രശ്നത്തിൽ നേരെ ഏറ്റവും ഉദാത്തമായ സമീപനം കൈക്കൊണ്ട പ്രത്യയശാസ്ത്രം ഇപ്പോൾ മാത്രമാണ്.

ഭാര്യഭർത്താക്കന്മാരുടെ വിശ്വാസദാർഢ്യവും സ്വഭാവശുദ്ധിയും മൂലം ശാന്തിയും സമാധാനവും വിളയാടുന്ന ഗൃഹാന്തരീക്ഷത്തിലാവണം അനന്തര തലമുറ വളർന്നു വേരേണ്ടത്. ആകിൽ മാത്രമേ അവർ ഉത്തമ പൗരന്മാരായിത്തീരുകയുള്ളൂ. സന്താനസമ്പ്രദായം ഒരു ശാപമായിട്ടാണ് പരിഷ്കൃത സമൂഹം കാണുന്നതെങ്കിലും അത് ദൈവികാനുഗ്രഹമായിട്ടാണ് ഇപ്പോൾ കാണുന്നത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ നമ്മെ ഏൽപ്പിച്ച ആ അമാനുഷത്വ യഥാവിധി കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ മാതാപിതാക്കൾ ബാധ്യസ്ഥരാണ്.

ഭൗതികമായ മാനദണ്ഡങ്ങൾ സ്വീകരിച്ച് ഗൃഹാന്തരീക്ഷം നരകതുല്യമാക്കുകയും അതിൽ വളരുന്ന കണത്തുങ്ങൾ സ്വഭാവ ഭൂഷ്യത്തിന്റെ പര്യായമായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നതു നാം കാണുന്നു. ദാമ്പത്യത്തിന്റെ തെരഞ്ഞെടുപ്പിൽ വരുന്ന അപാകതയാണിത്. ഇണകളെ കണ്ടെത്തുന്നതുപോലും ഇപ്പോഴാകമാവണമെന്നാണ് ഈ പറഞ്ഞതിനർത്ഥം.

വിവാഹാലോചന ഒരു ചടങ്ങല്ല. ദല്ലാലി പ്രധാനമായ ഒരു ബിസിനസ്സല്ല. തറവാട്ടുകാർ തമ്മിലുള്ള ഒരു ഇടപാടുമല്ല. മരണംവരെ ഒരുമിച്ചുജീവിക്കാൻ ഇണകളെ കണ്ടെത്തലാണ്. അതിൽ വധുവരന്മാരുടെ അഭിപ്രായത്തിനാണ് പ്രാധാന്യം. വിവാഹത്തിനുമുമ്പ് തമ്മിൽ കാണൽ ഇപ്പോൾ നിഷ്പക്ഷിക്കാൻ കാരണവും അതുതന്നെ.

എന്നാൽ നമ്മുടെ നാട്ടിൽ പെണ്ണിന്റെ അനുവാദംപോലും നോക്കാതെ മാതാപിതാക്കളും കുടുംബങ്ങളും ഏകപക്ഷീയമായി നടത്തുന്ന വിവാഹങ്ങളുണ്ട്. ഈ സമ്പ്രദായം ആത്മഹത്യാപരമാണ്. അതുപോലെ ഈ രംഗത്ത് ഒരുപാട് അനാചാരങ്ങളും തോന്നുവശങ്ങളും നമുക്കിടയിൽ നില നില്ക്കുന്നു. നിശ്ചയവും നിശ്ചയത്തിന് നിശ്ചയിക്കലും അതിനോടു ബന്ധപ്പെട്ട സൽക്കാര ശ്രംഖലകളും നാട്ടിൽ സാധാരണമാണ്. നിശ്ചയം പറയാതിരുന്നാൽ കല്യാണത്തിനുവരാത്ത കാരണവന്മാരുണ്ട്. കല്യാണസദ്യകൾ അധികപക്ഷവും മുതലാളി വർഗത്തിന്റെ താൽപര്യ സംരക്ഷണത്തിനാണെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു.

വിവാഹസമയത്തു പുരുഷൻ സ്ത്രീക്കു മുമ്പ് നൽകണമെന്നും അത് സ്വമനസ്സാലെ സന്തോഷപൂർവ്വമായിരിക്കണമെന്നും ഖുർആൻ പറയുന്നു. എന്നാൽ മഹ്റിന്റെ കാര്യംപോലും പരാമർശിക്കാത്ത 'നിശ്ചയ'ങ്ങളിലും പുരുഷന്റെ മഹ്റും— സ്ത്രീധനം—ഉറപ്പിക്കാൻ മണിക്കൂറുകൾ നീണ്ട ചർച്ച വേണ്ടിവരുന്നു. ഇതര സമുദായങ്ങളിൽ നിന്ന് കടന്നുകൂടിയ ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾ ഇപ്പോഴും വരുന്നതിന് വിന പെരുതൊന്നുമല്ല. തലതിരിഞ്ഞ ഈ സാമ്പത്തിക ഇടപാടിൽ തന്നെയാണിക്കാലത്ത് വിവാഹവും അതിലേറെ വിവാഹമോചനവും നടക്കുന്നത് എന്ന വസ്തുത ഖേദപൂർവ്വം ഓർത്തുപോകുന്നു.

വിവാഹ രംഗത്ത് രണ്ടു വിഭാഗത്തിന്റെയും സമ്മതം വേണമെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. സ്ത്രീകളെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കുന്നത് രക്ഷിതാക്കളാണെങ്കിലും മകൾക്കുവേണ്ടിയാണ് ഈ കർമ്മം എന്ന ബോധം വേണം. ചില നാട്ടിൽപ്പുറങ്ങളിൽ കാണുന്ന രീതിയിൽ നികാഹ് സമയത്ത് മറയ്ക്കുപിന്നിൽ നിന്ന് സമ്മതം 'മുളിക്കൽ' അല്ല ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. മകളുടെ സമ്മതമില്ലാതെ നടത്തിയ വിവാഹം നബി(സ) ദർബ്ബലപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

ഒരിക്കൽ ഒരാരം തന്റെ മകളെ അവളുടെ സമ്മതംകൂടാതെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുത്തു. അവൾ നബിയോടു പരാതി പറഞ്ഞു. നബി(സ) പിതാവിനെ വിളിച്ചു അവൾക്ക് ഇഷ്ടമില്ലെങ്കിൽ ഒഴിവാക്കാൻ പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആ സ്ത്രീ പറഞ്ഞതിപ്രകാരമാണ്. 'പിതാവ്' തെരഞ്ഞെടുത്ത വിവാഹം ഞാൻ അംഗീകരിക്കുന്നു. എന്നാൽ പിതാക്കൾക്ക് ഇങ്ങനെ ചെയ്യാൻ അധികാരമില്ലെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടിയാണ് ഞാനീ ആവലാതി ബോധിപ്പിച്ചത്'.

ശൈശവ വിവാഹം

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലോ തിരുചര്യയിലോ വിവാഹപ്രായ പരിധി നിർണയിച്ചിട്ടില്ല. പ്രായപൂർത്തിയെത്തിയാൽ വിവാഹബന്ധത്തിലേപ്പെടാം. കൃത്യമായി ഇത്രവയസ്സാണ് അതിന്റെ കണക്ക് എന്ന് ശാസ്ത്രീയമായും തെളിയിക്കുക സാധ്യമല്ല. ശാരീരികാരോഗ്യവും കടുംബജീവിതത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ബോധവും വയുവരന്മാർക്കുണ്ടായിരിക്കണം. വിവാഹപ്രായം വളരെ വൈകുന്നത് മാനസികമായും ശാരീരികമായും സാമൂഹികമായും ഗുണകരമല്ല തന്നെ. എന്നാൽ വിവാഹമെന്താണെന്നുപോലും അറിയാത്തത്ര ചെറുപ്പത്തിൽ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കുന്നതും ദോഷകരമായി ഭവിക്കാനിടയുണ്ട്.

കഹ്ദാഅത്

വിവാഹാനുമതിയെന്ന സമയത്ത് ഉയർന്നു കേൾക്കുന്ന ഒന്നാണ് 'കഹ്ദാവ്'. പണക്കാരനും പണക്കാരന്റെ മകൾ, തറവാടിക്ക് തറവാടി എന്ന് നാം മനസ്സിലാക്കിയ കഹ്ദാഅത് ഇപ്പോൾ മലിനമാണ്. മനുഷ്യർ തമ്മിൽ ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള ഉച്ചനീ

ചതപ്പാൻ ഇപ്പോൾ അംഗീകരിക്കുന്നില്ല “മനുഷ്യരേ, നിങ്ങളെ ഒരാണിപ്പോഴും പെണ്ണിൽ നിന്നുമായി സൃഷ്ടിച്ചു...” എന്നാണ് ഖുർആൻ പറയുന്നത്. വിശ്വാസവും സ്വഭാവവും ഒത്തുവന്നാൽ കല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുക്കുക എന്നതിൽ കവിഞ്ഞ ഒരു കർമ്മവുമില്ല. മറ്റു സാങ്കല്പിക മിഥ്യ യോജിപ്പുകൾ ഇപ്പോൾ നിഷ്വാസനം ചെയ്യുന്നു.

ഖുറൈശി പ്രമുഖയായ സൈനബ ബിന്ത് ജഹ്ശിനെ സൈദ് എന്ന അടിമയ്ക്ക് കല്യാണം കഴിച്ചു കൊടുത്തുകൊണ്ട് നബി ആരംഗത്ത് വിദ്വേഗം സൃഷ്ടിച്ചു. സൈദിന്റെ മകൻ ഉസാമക്ക് ഫിഹ്റീ തറവാട്ടുകാരിയായ ഫാത്മിയെയും, നീഗ്രോ അടിമയായ ബിലാലിന് അബ്ദുറഹ്മാൻബ്നു ഔഫിന്റെ സഹോദരിയെയും വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുത്തതാണ് ഇപ്പോഴത്തെ ചരിത്രം. പോക്കിരിത്തറവാട്ടിലേക്ക് അത്തരം തറവാട്ടിൽ നിന്നുതന്നെ പെണ്ണിനെ കൊണ്ടുവരണമെന്നും അതാണ് കർമ്മവ് എന്നുമുള്ള നമ്മുടെ ധാരണമാണേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

സംഗ്രഹം ഇസ്രായേലിൽ

ഏതൊരു സമുദായത്തിന്റെയും നാഗരികതയും പുരോഗതിയും കണക്കാക്കപ്പെടേണ്ടത് ആ സമുദായത്തിലെ അംഗങ്ങൾക്ക് ഒരു പരസ്പരം എന്ന നിലയിൽ ലഭിക്കുന്ന സ്വാതന്ത്ര്യവും ഓരോരുത്തരും നിർവ്വഹിക്കുന്ന ധർമ്മവും പരിഗണിച്ചാണ്. അതുപോലെത്തന്നെ സമൂഹത്തിന്റെ അർദ്ധഭാഗമായ സ്ത്രീകൾക്ക് ഓരോ സമൂഹത്തിലും ലഭിക്കുന്ന അവകാശങ്ങളും ആ സമൂഹത്തിന്റെ നാഗരികത്വത്തിലെ (Civility) സുപ്രധാന ഘടകങ്ങളാണ്. ഇസ്രായേലിക തത്ത്വസംഹിത ജീവിത പ്രമാണമായ ഗീകരിച്ച സമൂഹത്തിന്റെ സ്ഥിതിയും ഇതിൽ നിന്ന് ഭിന്നമല്ല. സ്ത്രീകൾക്ക് അർഹമായ പരിഗണനകൾ നൽകിയ മതമാണിപ്പോൾ. മറ്റു സമുദായങ്ങളിൽ സ്ത്രീകളുടെ അവസ്ഥയുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ ഈ വസ്തുത വ്യക്തമാകും.

മുഹമ്മദ് നബിയുടെ നിയമ ഗുണത്തിന് മുൻപുണ്ടായിരുന്ന സമുദായങ്ങളിൽ സ്ത്രീകളുടെ നില എന്തായിരുന്നുവെന്നു നോക്കാം. കൊറിന്തിയർക്ക് പോൾ എഴുതിയ സുവിശേഷം (IIാം അധ്യായം) ത്തിൽ ഇപ്രകാരം പറയുന്നു. “ദൈവം യേശുവിന്റെ ശിരസ്സും, പുരുഷൻ സ്ത്രീയുടെ ശിരസ്സുമാകുന്നു” അതിൽ തന്നെ തുട

രുന്നു “പുരുഷൻ ദൈവത്തിന്റെ മഹത്വവും അവന്റെ രൂപവുമാകുന്നു. എന്നാൽ സ്ത്രീ, അവൾ പുരുഷന്റെ മാത്രം മഹത്വമാകുന്നു.”

ഹിജ്റയുടെ ഏകദേശം 1000 വഷം മുമ്പ് കോൺഫ്യൂഷ്യസ് മതസ്ഥാപകൻ പറഞ്ഞതിങ്ങനെയാണ്. “പുരുഷൻ വാനലോകത്തിന്റെ പ്രതിനിധിയാണ്. അവൻ എല്ലാത്തിന്റെയും നാഥനാകുന്നു. സ്ത്രീയാകട്ടെ, അവൾ അവനുമായി ബന്ധിക്കപ്പെട്ടവൾ മാത്രമാണ്. അവൾക്ക് സ്വയം ഒന്നും ചെയ്യാവതല്ല. കൽപിക്കാനും നിരോധിക്കാനും അവൾക്കു പാടില്ല. അവളുടെ ജോലിയെല്ലാം ഗാർഹികമായിരിക്കണം.”

പ്രവാചക നിയോഗത്തിനു മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന അറബികളുടെ സ്ഥിതി ഇതിലും ദയനീയമായിരുന്നു. സ്ത്രീക്ക് ആത്മാവ് ഉണ്ടോ എന്നുപോലും സംശയിച്ചിരുന്ന ആ തമോയുഗത്തിലെ ആളുകൾ തങ്ങൾക്ക് ജനിച്ചത് പെൺകുഞ്ഞാണെന്നറിഞ്ഞാൽ വിഷമിക്കുമായിരുന്നു. ആ കുഞ്ഞിനെ ചിലപ്പോൾ ജീവനോടെ കഴിച്ചുമുട്ടുകയോ മുക്കിക്കൊല്ലുകയോ ചെയ്യുമായിരുന്നു! ജീവനോടെ അവശേഷിച്ചവക്ക് ഭാവിജീവിതവും സുഖകരമായിരുന്നില്ല.

അക്കാലത്ത് ഇന്ത്യയിലെ ഹിന്ദുക്കൾക്കിടയിലെ സ്ത്രീകളുടെ നിലയും മെച്ചമാണെന്ന് പറയാൻ കഴിയില്ല. ശൈശവ വിവാഹവും വിധവാവിവാഹതസ്സവും സതിയും ഒക്കെത്തന്നെ സമൂഹത്തിൽ സ്ത്രീയുടെ സ്ഥിതി മോശമാക്കി. ബഹുഭർതൃത്വംപോലും ഇവിടെ നിലനിന്നിരുന്നു.

ഇസ്ലാമിൽ സ്ത്രീയുടെ നില

ലോകത്ത് സ്ത്രീകളുടെ അവസ്ഥ ശോചനീയമായിരുന്ന ഘട്ടത്തിലാണ് നബിതിരുമേനി ഇസ്ലാമിക പ്രബോധന ദൗത്യവുമായി നിയുക്തനായത്. സ്ത്രീത്വത്തിന് അർഹമായ അംഗീകാരം നൽകിക്കൊണ്ടാണ് ഇസ്ലാം സാമൂഹിക പരിഷ്കരണത്തിന് തുടക്കം കുറിച്ചത്. അവളെ ദേവതയാക്കി പൂജിക്കുകയുണ്ടല്ല; മൃഗമോ അടിമയോ ആക്കി അവഗണിച്ചു കൊണ്ടല്ല; സമൂഹത്തിന്റെ പരസ്പര പുരക ഘടകങ്ങളാണ് സ്ത്രീയും

പുരുഷനും എന്നു പ്രഖ്യാപിച്ചുകൊണ്ട്. ഈ ഖുർആൻ വാക്യങ്ങൾ നോക്കൂ.

“നിങ്ങൾക്ക് ജീവിതത്തിൽ ശാന്തി കൈവരിക്കുവാൻ വേണ്ടി നിങ്ങളിൽ നിന്നുതന്നെ ഇണയെ സൃഷ്ടിച്ചതും നിങ്ങൾക്കിടയിൽ സ്നേഹവും കാരുണ്യവും പ്രദാനം ചെയ്തതും അവന്റെ ദൃഷ്ടാന്തമാകുന്നു.” (റൂം) “മനുഷ്യരേ, ഒരാളിൽനിന്ന് നിങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുകയും, അതിൽനിന്നുതന്നെ അതിന്റെ ഇണയെ സൃഷ്ടിക്കുകയും, അവ രണ്ടിൽ നിന്നുമായി നിരവധി സ്രീപുരുഷന്മാരെ വിതരണം ചെയ്യുകയും ചെയ്ത നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനെ നിങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുക. (നിസാഅ്)

പെൺകുട്ടി അപമാനമായി കരുതിയ സമൂഹത്തോട്, പെണ്ണു് അപമാനമല്ല, നിന്റെ അമ്മയാണ് എന്നും. നിന്റെ ജീവിതത്തിന്നു് ശാന്തിപകരുന്ന നിന്റെ ഇണയാണ് എന്നും പ്രഖ്യാപിച്ചത് വലിയ വിപ്ലവമായിരുന്നു. പെൺമക്കളെ കൊന്നു് കഴിച്ചുമുടിയിരുന്നവരോടാണ്; “നിങ്ങൾ മക്കളെ കൊല്ലരുത്; അവർക്കും നിങ്ങൾക്കുതന്നെയും ആഹാരം നൽകുന്നത് നാമാണ്” എന്നു് ഖുർആൻ ഉൽഘോഷിച്ചത്. പ്രവാചകൻ പഠിപ്പിക്കുന്നതും ഇതുതന്നെ. “ഒരാരും തന്റെ പെൺകുട്ടിക്ക് നല്ല നിലയിൽ ഭക്ഷണവും ശിക്ഷണവും നൽകുകയും, തനിക്ക് കിട്ടിയ ദൈവാനുഗ്രഹം അവൾക്കും വിശാലമാക്കിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്താൽ, സ്വർഗത്തിലേക്കുള്ള മാർഗത്തിൽ ആ കുട്ടി അവനു് രക്ഷയായിരിക്കും.” ഈ ആശയത്തിൽ ധാരാളം ഹദീസുകൾ കാണാം.

“നിങ്ങളിൽ വെച്ചു് ഉത്തമൻ ഭാര്യമാരോട് നന്നായി പെരുമാറുന്നവനാണ്” എന്നു പറഞ്ഞ പ്രവാചകൻ ഹജ്ജത്തുൽ വിദാഇലെ പ്രസിദ്ധമായ പ്രഭാഷണത്തിൽ സ്രീകുളുടെ കാര്യം പ്രത്യേകം എടുത്തു പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിനു മരണം ആസന്നമായപ്പോൾ അവസാനത്തെ വസിയുത്ത് എന്ന നിലയിൽ പറഞ്ഞതും സ്രീകുളുടെ കാര്യത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കണമെന്നാണ്.

പിതാവിന്റെ സ്വത്തിൽ പെൺമക്കൾക്ക് അവകാശമുണ്ടെന്നു് ആദ്യമായി പ്രഖ്യാപിച്ചതു് ഇസ്രാഈലാണ്. “മാതാപിതാക്കളും കുടുംബങ്ങളും വിട്ടേച്ചുപോയ ധനത്തിൽ പുരുഷന്മാർക്ക് വിഹിതമുണ്ട്; സ്രീകൾക്കും വിഹിതമുണ്ട്.

ആ ധനം അല്പമാകട്ടെ അധികമാകട്ടെ." (നിസാഅ്) പരിഷ്കൃത പടിഞ്ഞാറൻ രാജ്യങ്ങൾ പോലും അടുത്ത കാലത്താണ് ഈ വക നിയമങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നത്. എന്നിട്ടും, 'സ്രീക്ക് ആണിന്റെ പകുതി സ്വത്താണ് ഇസ്ലാം നൽകുന്നത്' എന്ന് പറയുന്നവർ ശ്രദ്ധിക്കണം. കുടുംബത്തിന്റെ മുഴുവൻ ചിലവും ബാധ്യതയും കുടുംബത്തലവനായ പുരുഷന്റെ മേലിൽ ഏല്പിച്ചതിനു ശേഷമാണ് ഈ സ്വത്തവകാശം നൽകിയത് എന്നോർക്കുമ്പോൾ എന്തുമാത്രം നീതിഭ്രമാണീ നിയമമെന്ന് മനസ്സിലാകും.

പെണ്ണിനെ അനന്തിരമായെടുക്കുന്ന ഏർപ്പാട് അന്ന് ഉണ്ടായിരുന്നു. അത് ഇസ്ലാം നിരോധിച്ചു. യൗവനാരംഭത്തിൽതന്നെ വൈധവ്യത്തിന്റെ കൈപ്പനീര് കടിക്കേണ്ടിവന്നാൽ ആജീവനാന്തം അതിൽതന്നെ നരകിച്ചിരുന്ന അവസ്ഥക്കു മാറ്റം വരുത്തി വിധവാ വിവാഹം ഇസ്ലാം പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു.

വിവാഹവേളയിൽ സ്രീക്ക് പുരുഷൻ തന്റെ കഴിവനു സരിച്ച് എന്തെങ്കിലും പാരിതോഷികം (മഹ്റ) നൽകണമെന്ന് ഇസ്ലാം കൽപിക്കുന്നു. മാനുഷികമായ കാരണത്താൽ ബന്ധം തുടർന്നുപോകാൻ കഴിയാതെ വിവാഹമോചനത്തിൽ കലാശിച്ചാൽ പോലും ആ കൊടുത്ത തുകയിൽനിന്ന് ഒന്നും തിരിച്ചുവാങ്ങരുത് എന്നും നിഷ്കർഷിച്ചു. നോക്കൂ; യുഗാന്തരങ്ങളായി പുരുഷന്റെ താനോന്നിത്തത്തിന് വിധേയമായിരുന്ന സ്രീക്ക് ഇസ്ലാം നൽകിയ മാന്യതയും സംരക്ഷണവും എന്തുമാത്രം ഉദാത്തമാണ്!

സൂത്രീ പുരുഷ സമത്വം

ആധുനിക സമൂഹത്തിൽ സ്ത്രീകളെപ്പറ്റി രണ്ടുതരം ചിന്താഗതി കാണാം. പഴയ തലമുറയിലെ ചില യാഥാസ്ഥിതികന്മാരുടെതാണ് ഒന്ന്. അവർ സ്ത്രീയെ അടുക്കളയിൽ മാത്രം ഒതുക്കുകയും, പുരുഷന്റെ ഭോഗവസ്തുവായി മാത്രം ഗണിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ ദുരവസ്ഥ മുഷ്ടിംകളിലും അല്ലാത്തവരിലുമുണ്ട്. അഭ്യസ്ത വിദ്യരായ ആധുനിക തലമുറയിലെ ചില ഭൗതിക ചിന്താഗതിക്കാരാണ് രണ്ടാമത്തെ വിഭാഗം. പാശ്ചാത്യൻ ചിന്താധാരയിൽ പുരോഗമനം കണ്ടെത്തുകയും

സ്രീകുടും പുരുഷന്മാരെപ്പോലെ തുല്യപദവിയും, സർവ്വതന്ത്ര സ്വാതന്ത്ര്യവും ആവശ്യപ്പെടുന്നത് ഇത്തരക്കാരാണ്.

മറ്റു കാര്യങ്ങളിലെന്നപോലെ ഈ വിഷയത്തിലും ഇപ്പോൾ മിന്റെ നിലപാട് ഈ രണ്ടുചിന്താഗതികളും അതീതമാണ്. മേൽപറഞ്ഞ രണ്ടുവിഭാഗത്തിൽ ഒരുക്കൂട്ടർ സ്രീയെ പ്രസവ യന്ത്രമോ വീട്ടുമൃഗമോ ആക്കുന്ന മറ്റവർ അവളെ അവളുടെ പ്രകൃതിപോലും മനസ്സിലാക്കാതെ പുരുഷനാക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ പറയുന്നത്: സ്രീ, അവൾ മനുഷ്യനാണ്. മൃഗമല്ല. എന്നാൽ പുരുഷനുമല്ല.

ഖുർആൻ പറയുന്നതു നോക്കുക. “മനുഷ്യരിൽ ചിലർക്ക് ചിലരേക്കാൾ അല്ലാഹു ശ്രേഷ്ഠനാകിയതുകൊണ്ടും പുരുഷന്മാർ തങ്ങളുടെ സ്വത്തിൽ നിന്ന് ചിലവഴിക്കേണ്ടതുകൊണ്ടും, അവരാണ് സ്രീകളുടെ മേൽ അധികാസ്ഥന്മാർ.” ഇതിനർത്ഥം പുരുഷമേധാവിത്തവും സ്രീക്ക് താഴ്മയും ഉണ്ട് എന്നല്ല. സ്രീകൾ എന്ന പേരിൽ ഒരുദ്ധ്യായംതന്നെ ഇറക്കിയ അല്ലാഹു പറയുന്നു. “സ്രീകൾക്ക് (പുരുഷന്മാരോടു) ബാധ്യതയുള്ളതുപോലെത്തന്നെ (അവരിൽ നിന്ന്) അവകാശങ്ങളും ഉണ്ട്.”

ശരീര ശാസ്ത്രപരമായി നോക്കിയാലും ഈ വസ്തുത വ്യക്തമാകും. പുരുഷന്റെ പ്രകൃതിയും സ്വഭാവവും, ബലിഷ്ഠവും ഗാഢീര്യമാർന്നതുമാണ്. സ്രീയുടേതൊക്കെ കൂടുതൽ മൃദുവും ആർദ്രവുമാണ്. പ്രശ്നങ്ങളെ നേരിടുന്ന കാര്യത്തിൽ സ്രീകളേക്കാൾ മനോദാർഢ്യവും ആർജവവും പുരുഷന്മാർക്കുതന്നെ. അതു സൃഷ്ടിയിൽ തന്നെയുള്ള പ്രത്യേകതയാണ്. പണ്ഡിതന്മാരും ചിന്തകന്മാരും ഈ തത്വം മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഫഞ്ച് എൻസൈക്ലോപീഡിയ എഴുതുന്നത്: സ്രീയുടെ പ്രകൃതി ഒരു ശിശുവിന്റേതുപോലെയാണ്. സന്തോഷം, ദുഃഖം, ഭയം എന്നിവ വേഗത്തിൽ അവളെ ബാധിക്കുന്നു. അതിവേഗം വികാരഭേദം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. ബുദ്ധിയും ചിന്താശക്തിയും പുരുഷന്മാർക്കു കറവാൻ.”

ഒരു ഹുബ്ബുമാസികയിൽ മാസ്റ്റർ ജോൽസിമുൽ പറയുന്നത്: ‘പുറംജോലികൾ ചെയ്തുവരുന്ന ഒരു സ്രീ, ഒരു പണിക്കാരന്റെ ജോലി നിർവ്വഹിക്കുന്നു. പക്ഷെ ഒരു സ്രീയുടെ

ജോലി നിർവഹിക്കുന്നില്ല. മില്ലുകളിലും യന്ത്രങ്ങളിലും പണിയെടുക്കുന്ന പെണ്ണുങ്ങൾ പണം സമ്പാദിക്കുന്നു. പക്ഷെ ഗാർഹിക ബാധ്യതകളുടെ നെടുംതൂൺ അതുമൂലം പൊട്ടിക്കു പ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.'

പല മഹാനാദം ഈ പ്രശ്നത്തിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നതായ അഭിപ്രായം രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. മൊത്തത്തിൽ മനുഷ്യകഴിവുകളെയും പ്രതിഭയെയും കണക്കിലെടുത്താൽ സ്രീയേക്കാൾ പുരുഷനാണ് മുന്നിൽ എന്ന് കാണാൻ പ്രയാസമില്ല. ഇത് സ്രീയെ അപമാനിക്കലല്ല. സ്രീത്വത്തെ അംഗീകരിക്കലാണ്. അതാണ് ഇപ്പോൾ ചെയ്തത്. പക്ഷെ ഈ യാഥാർത്ഥ്യം മുഷിംകൾപോലും മനസ്സിലാക്കാതെ പോകുന്നു.

സ്രീ പുരുഷ സമ്പർക്കം

സ്രീകളും പുരുഷന്മാരുമടങ്ങുന്ന സമുദായം പരസ്പരം ഇടപഴകുകയും ബന്ധപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നേടത്തു സൂക്ഷ്മത പാലിക്കണമെന്ന് ഇപ്പോൾ കല്പിക്കുന്നു. സ്രീകൾ പുറത്തിറങ്ങുമ്പോൾ ശരീരം മറച്ചിരിക്കണമെന്ന ശാസനപോലും ഇന്ന് പഴഞ്ചനായിരിക്കുകയാണ്. ചിന്തിക്കുന്ന ഏതു സമൂഹവും ഈ വസ്തുത അംഗീകരിക്കും. പ്രാചീനമായ പല സംസ്കാരങ്ങളിലും ഈ സൂക്ഷ്മത പുലർത്തിവന്നിരുന്നു.

എൻസൈക്ലോപീഡിയ ഓഫ് ഈജിപ്റ്റിൽ ഇങ്ങനെ കാണാം. 'പുരുഷാണിക ഗ്രീക്കു സ്രീകൾ വീടുകളിൽ അടുങ്ങി ഇരുന്നിരുന്നു. ഗൃഹജോലികൾക്കു പുറമെ പരസ്പരം രോമവും കൊണ്ട് നൂൽനൂൽക്കുക തുടങ്ങിയ ജോലിയും ചെയ്തിരുന്നു. അവർ പുറത്തിറങ്ങുമ്പോൾ ഏല്പെട്ടത്തിയിരുന്ന പർട്ടു അല്പം അതിരുകവിഞ്ഞതായിരുന്നു. എന്നാൽ കാലപ്പഴക്കത്തിൽ അവർ തങ്ങളുടെ പൂർവ്വസ്ഥിതി മറന്നു. സ്രീ പുരുഷ സമ്പർക്കം അനിയന്ത്രിതമായി. പ്രകടമായ അനൗഗാഹ പശ്ചാത്തലം എവിടെയും കാണാമായിരുന്നു. തൽഫലമായി അവരുടെ പാതിവൃത്യവും, ധർമബോധവും നഷ്ടമായി. പുരുഷന്മാർ സ്രീകൾക്കധീനമായി. ഒടുവിൽ സമുദായവും റോമാ സാമ്രാജ്യവും തകർന്നുപോകാൻ അതു കാരണമായി'

ബുദ്ധിജീവികളുടെ ഇത്തരം പരാമർശങ്ങൾ എന്താടും ഉദ്ധരിക്കാൻ കഴിയും. അനിയന്ത്രിതമായ സമ്പർക്കവും സ്വാത

ശ്രൂപം മതത്തിനും ധർമ്മത്തിനും മാത്രമല്ല ലോകസമാധാനത്തിനുതന്നെ ഭീഷണിയാണെന്ന് ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. വനിതാ വിമോചന പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാക്കൾ പാശ്ചാത്യരാണ്. അവർ തന്നെയാണിതിന്റെ തിക്തഫലം അനുഭവിക്കുന്നതും. ഫിജി 1356-ൽ പാരീസിലെ ഒരു ലോകോളേജ് വിദ്യാർത്ഥി ഈജിപ്റ്റിലെ അൽ 'ഫത്'ഹ്' മാസികയെച്ച ഒരു കത്തിൽ ഇങ്ങനെ കാണാം.

“ഫ്രാൻസിലെ എല്ലാ കുലാശാലകളിലും സ്ത്രീപുരുഷ സമ്പർക്കം സാധാരണമാണ്. പാരീസിൽ അതു ഗൗരവസ്ഥിതിയിലെത്തിയിരിക്കുന്നു. അതുമൂലം നീചസ്വഭാവങ്ങൾ ഉടലെടുക്കുകയും പഠനം താറ്റുമാറാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒരിക്കൽ നിയമശാസ്ത്ര പ്രൊഫസർ ‘മിസ്’ ജോസേപ്പ് ബാർത്തലേമി വിദ്യാർത്ഥി വിദ്യാർത്ഥിനികളുടെ തോന്നുവാസം കാരണം ലക്ചർ ചെയ്യാൻ കഴിയാതെ ഇറങ്ങിപ്പോയി. പിന്നെ ഞങ്ങൾ ഹാളിൽ വന്നപ്പോൾ പ്രൊഫസറുടെ ലക്ചർപ്പാഠ ഫോമിനിതവശവും വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും വിദ്യാർത്ഥിനികൾക്കും വേറെവേറെ ഇരിപ്പിടം തയ്യാറാക്കിവെച്ചതാണ് കണ്ടത്. ഈ വിവേചനം അധികം നീണ്ടുപോകാൻ അവർ സമ്മതിച്ചില്ല.....”

സുദീർഘമായ ആ കത്തിൽ അവിടത്തെ മിക്ലഡ് സംസ്കാരത്തിന്റെ ദുഷ്ടവും മറ്റും വ്യക്തമായി കാണാം. കത്തഴിഞ്ഞ ഈ സമ്പ്രദായം ഇപ്പോൾ അംഗീകരിക്കുന്നില്ല. മാനവും സംസ്കാരവും ഉള്ള മനുഷ്യൻ കേവലം മൃഗങ്ങളെപ്പോലെ വികാരജീവികളായി കാലം കഴിക്കേണ്ടവനല്ല. അവന്റെ ജീവിതം ജീർണതകളിൽ നിന്ന് മുക്തമായിരിക്കേണ്ടത്. ഉന്നതമായ സംസ്കാരവും ഭദ്രമായ കുടുംബജീവിതവും നയിക്കുന്ന സമൂഹത്തിന് മാത്രമേ നാഗരികത്വത്തിന്റെ ഉന്നതിയിലെത്താൻ സാധിക്കൂ.

എന്നാൽ നമ്മുടെ നാട്ടിലെ സ്ഥിതി അതിഭയനീയമാണ്. സ്ത്രീകളുടെ സകല അഭിവൃദ്ധിയും തടഞ്ഞുകൊണ്ട്, അടുക്കളജോലിക്കു മാത്രം ഹോമിപ്പെടുത്തണമെന്നോ പെരുമാറ്റമുള്ള യാഥാസ്ഥിതികത്വത്തിന്റെയും അന്ധതയുടെയും മൃഗീയ ഹസ്തങ്ങളിൽ നിന്ന് അവരെ മോചിപ്പിക്കാനും, അവർക്ക്

ഇപ്പോൾ അനുവദിക്കുന്ന അവകാശങ്ങൾ നൽകാനും വേണ്ടി നമ്മുടെ ഉലമാക്കൾ വളരെയേറെ കഷ്ടപ്പെടേണ്ടി വന്നിട്ടുണ്ട്. കത്തഴിഞ്ഞ പാശ്ചാത്യൻ നീതിയുടെയും ഇടങ്ങിയ യാഥാസ്ഥിതികത്വത്തിന്റെയും മധ്യേയാണ് ഇസ്ലാമിക ശരീഅത്ത് നിലകൊള്ളുന്നത്.

സൂറിയും സമൂഹത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്. ലോകത്തിന്റെ ഗതിവിഗതികൾ അവൾ മനസ്സിലാക്കേണ്ടതുണ്ട്. വിജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കാനും ജീവിതത്തിൽ അതുപയോഗിക്കാനും അവൾക്കും കഴിയണം. എന്നാൽ നമ്മുടെ വിദ്യാഭ്യാസ സമ്പ്രദായവും സിലബസും കൃത്യമായി ശാസ്ത്രീയമാണോ എന്നും പരിശോധിക്കണം. ഉയർന്ന ശാസ്ത്രസാങ്കേതിക വിദ്യകൾ പഠിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതോടൊപ്പം ഗൃഹഭരണം, ശിശുപരിപാലനം, മനുഷാശാസ്ത്രം തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങളും ചെറിയ കൈത്തൊഴികളും നൽകുൽപ്പ് തുടങ്ങിയ ജോലികളും എന്തുകൊണ്ട് സൂറികൾക്ക് പ്രത്യേകമായി പഠിപ്പിച്ചുകൂടാ. ഒരു സൂറീ വക്കീലോ, ഗുമസ്തനോ ആകാൻ പരിശീലനം നേടണം. പ്രകൃതി അവളിലേൽപിച്ച ഉത്തരവാദിത്തം നിർവ്വഹിക്കാൻ വേണ്ട പരിജ്ഞാനം മാത്രം ശാസ്ത്രീയമായി അവൾക്ക് ലഭിക്കുന്നില്ല. സമൂഹത്തിന്റെ വളർച്ചയിൽ താല്പര്യമുള്ളവർ, ബോധപൂർവ്വമായ വിദ്യാഭ്യാസരീതിയും പാഠ്യക്രമവും പൗരന്മാർക്ക് നൽകേണ്ടതുണ്ട്. അതില്ലാതെ പോകുന്നതും സമൂഹത്തിന്റെ അധഃപതനത്തിന് കാരണമായിത്തീരുകയും ചെയ്യും.

പർദാ സമ്പ്രദായം

ഇസ്ലാമിലെ പർദാസമ്പ്രദായം ആധുനികർക്കിടയിൽ ഏറെ ആക്ഷേപത്തിന് വിധേയമായിട്ടുണ്ട്. വാസ്തവത്തിൽ സൂറികൾ തങ്ങളുടെ സൗന്ദര്യം പ്രദർശന വസ്തു ആക്കരുത് എന്ന ഉദ്ദേശത്തിൽ വസ്ത്രംകൊണ്ട് ശരീരം മറക്കണം എന്നനുശാസിക്കുന്നതാണ് പർദാ എന്നു പറയുന്നത്. ഇതു മുഹമ്മദുനബി കൊണ്ടുവന്ന ഒരു പിന്തിരിപ്പൻ ആശയമല്ല. സാമൂഹിക സഭാചാരവും ഉന്നത സംസ്കാരവും ആഗ്രഹിക്കുന്നവരെക്കൊണ്ടുതന്നെ ഗീകരിക്കും.

ചരിത്രപരമായി നോക്കുമ്പോൾ ഈ സമ്പ്രദായത്തിന് വളരെ പഴക്കമുണ്ട്. ഇബ്രാഹിം നബിയുടെ ഭാര്യയ്ക്ക്

പുത്രനുണ്ടാവുമെന്ന സുവിശേഷം, മനുഷ്യരൂപത്തിൽ വന്ന ദൈവഭൂതന്മാർ ഭർത്താവു മുഖേനയാണ് അറിയിച്ചത്. എന്നു ചരിത്രത്തിൽ കാണുന്നു. ഇബ്രാഹീമി(അ)ന്റെ സഹോദര പുത്രി, ഇസ്മാഖീലിനെ കണ്ടപ്പോൾ മേൽമുടികൊണ്ട് മുഖം മറച്ചതും, യത്ത്ഖൂബ് നബിയുടെ മകനെ കണ്ടപ്പോൾ സാമാർ എന്ന യുവതി മുഖംമുടിയതും അന്നത്തെ പർദാസമ്പ്രദായം വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. ക്രൈസ്തവക്കിടയിൽ പർദാസമ്പ്രദായമുണ്ട്. അന്തർജനങ്ങളും മറ്റും ആചരിച്ചുവരുന്ന മറക്കട സമ്പ്രദായം പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. ഹിന്ദുക്കൾക്കിടയിലും ആ സമ്പ്രദായം-രൂപത്തിലും ഭാവത്തിലും വ്യത്യസ്തമെങ്കിലും- നടപ്പിലുണ്ടായിരുന്നുവെന്നാണ് അതിൽ നിന്നും മനസ്സിലാവുന്നത്.

ഇസ്ലാമിലെ പർദാ നിയമത്തെ രണ്ടുതരത്തിൽ ഭാഗിക്കാം. അന്യരായ സ്ത്രീയും പുരുഷനും തനിച്ചാവുന്നത് ഇസ്ലാം വിലക്കുന്നു. ഇതാണ് ഒരുരൂപം. നബി പറയുന്നു: “രക്തബന്ധമുള്ളവരോടൊപ്പമല്ലാതെ ഒരു പുരുഷനും സ്ത്രീയുടെകൂടെ തനിച്ചാവരുത്.” നോക്കൂ. ഏതൊരു നാഗരിക സമൂഹമാണീകാര്യം അംഗീകരിക്കാത്തത്?

മറ്റുള്ളവക്കിടയിലേക്കിറങ്ങുമ്പോൾ പ്രായപൂർത്തിയായ സ്ത്രീകൾ മുഖവും മുൻകയ്യും ഒഴിച്ചു ബാക്കി ശരീരഭാഗങ്ങൾ മറക്കണമെന്നതാണ് രണ്ടാമത്തെ രൂപം. “അവർ തങ്ങളുടെ ശിരോവസ്ത്രങ്ങൾ മാറിടത്തിലൂടെ താഴ്ത്തിയിടണം” എന്നു ഖുർആൻ പറയുന്നു. ഈ കാര്യം വ്യക്തമാക്കുന്ന ഖുർആൻ വാക്യങ്ങളും നബിവചനങ്ങളും നിരവധിയാണ്. ദീർഘ ഭയത്താൽ അവ ഉദ്ധരിക്കുന്നില്ല. മാദകമായ സ്ത്രീ സന്ദർശ്യം വില്ലനച്ചരക്കാക്കുന്ന ഇന്നത്തെ സമ്പ്രദായം, ഒരിക്കലും സ്ത്രീകളുടെ പുരോഗതിയിൽ താൽപര്യമുള്ളവർ അംഗീകരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അതേസമയം സ്ത്രീകളോടുള്ള ഇസ്ലാമിന്റെ സമീപനം അവരെ പുറകോട്ടുവലിക്കുമെന്നും പറഞ്ഞുകൂടാ. കാരണം മാനുഷമായി വസ്ത്രം ധരിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞാൽ അത് അവകാശം നിഷേധിക്കലോ അവരെ മോശമാക്കലോ അല്ല. അവരുടെയും സമൂഹത്തിന്റെയും സുരക്ഷിതത്വത്തിൽ കൂടുതൽ താൽപര്യം ഇസ്ലാം കാണിച്ചു എന്നുമാത്രം. അതാണല്ലോ മനുഷ്യത്വവും നീതിയും.

ഈ സത്യം ഉൾക്കൊള്ളാതെ പാശ്ചാത്യരെ അനുകരിച്ച വസ്ത്രം ഉരിഞ്ഞെറിയലാണ് ഫാഷൻ എന്നു ധരിച്ച ചില വിഡ്ഢികൾ മുഷിം സമുദായത്തിലും ഉണ്ട് എന്നത് ഖേദകരമാണ്. മറുതള്ളവർക്കു മുന്നിൽ സംസ്കാരം ഉയർത്തിപ്പിടിക്കാൻ നട്ടെല്ലില്ലാത്തവർ താൻ സമുദായത്തെ ഒന്നടങ്കം ഒറ്റിക്കൊടുക്കുകയാണെന്ന് അറിയുന്നില്ല. എന്നാൽ ഈ 'പരിഷ്കാരം' കൊണ്ട് തനിക്കോ തന്റെ കുടുംബത്തിനോ മറ്റൊരാൾക്കിലുമോ ഒരു നേട്ടവുമില്ല എന്നതും ചിന്തിക്കേണ്ട കാര്യമാണ്.

പർഭാ സമ്പ്രദായം സ്രീകളുടെ പുരോഗതി തടയുന്നു എന്ന് ചിലർ ആക്ഷേപിക്കാറുണ്ട്. വസ്ത്രതകൾ ശരിയായി മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിക്കാത്തതിന്റെ ഫലമാണത്. വിദ്യാഭ്യാസമാണല്ലോ പുരോഗമനത്തിന്റെ ആധാരശില. "വിദ്യാ അഭ്യസിക്കുന്നത് ഓരോ മുഷിം സ്രീ പുരുഷനും ബാധ്യതയാണ്" എന്നാണ് പ്രവാചകൻ (സ) പറിപ്പിച്ചത്. വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ സ്രീപുരുഷ സമത്വം പ്രഖ്യാപിച്ച മറ്റേതുമതമാണുള്ളത്? ഇസ്ലാമിന്റെ യഥാർത്ഥ ഐശ്വര്യം കളിയാടിയിരുന്ന ഏതൃഘട്ടത്തിലും അവൻ വിദ്യാഭ്യാസപരമായി മുൻപന്തിയിലായിരുന്നു. കർമ്മശാസ്ത്രം, ഹദീസ് നിദാ നശാസ്ത്രം, വ്യാകരണം, സാഹിത്യം, ഗദ്യം, കവിത, പ്രസംഗം, അധ്യാപനം തുടങ്ങിയ തുറകളിലൊക്കെ പ്രാവീണ്യംനേടിയ സ്രീരത്നങ്ങൾ ഇസ്ലാമിക ചരിത്രത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. മഹാത്മാരായ സ്വഹാബികൾപോലും എത്രയോ കാര്യങ്ങൾ സാധാരണ സ്രീകളോടു ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു.

ഇതൊന്നും പക്ഷെ, പർഭ ഉരിഞ്ഞെറിഞ്ഞിട്ടായിരുന്നില്ല. വിദ്യാഭ്യാസമെന്നു പറഞ്ഞാൽ പാശ്ചാത്യ സർവ്വകലാശാലകളിലേതുപോലെത്തന്നെ വേണമെന്നതിനോടു ഇസ്ലാം തീർത്തു വിരോധിക്കുന്നു. പർഭ പുരോഗതിക്ക് തടസ്സമല്ല. പ്രത്യുത, ആത്മീയവും ഭൗതികവുമായ യഥാർത്ഥ പുരോഗതിക്ക് വഴിയൊരുക്കുന്നതാണത്.

സത്യവിശ്വാസിയായിക്കൊണ്ട് സൽകർമ്മ ചെയ്യുന്നത് സ്രീയാകട്ടെ പുരുഷനാകട്ടെ അവർക്ക് പ്രതിഫലമുണ്ട്" എന്നാണ് ഖുർആൻ പറിപ്പിക്കുന്നത്. പുരുഷനോടൊത്തു ആരാധന നടത്തുവാനും ആരാധനാലയത്തിൽ പ്രവേശിക്കാനും

ഇപ്പോ. അനുവദിക്കുന്നു. അഴിഞ്ഞാടാൻ അവിടെയും അനുവാദമില്ല. ഇതാണോ തെറ്റ്?

സ്രീകളുടെ പൗരസ്വാതന്ത്ര്യം ഇപ്പോമിനോളം വകവെച്ചുകൊടുത്ത ഒരു പ്രത്യയശാസ്ത്രവും ഇല്ല. യുദ്ധമുന്നണിയിൽവെച്ച് ഒരു ശത്രുവിന് ഒരു സ്രീ അഭയം നൽകിയാൽ ആ അഭയം നൽകപ്പെട്ടവനെ മുഷ്പിം സൈന്യം സുരക്ഷിതനായിവിടുന്നു. പെണ്ണിന്റെ അഭിപ്രായത്തിന് കല്പിച്ച വിലനോക്കൂ.

തന്റെ സ്വത്ത് കൈകാര്യം ചെയ്യാനും ക്രയവിക്രയം ചെയ്യാനും സ്രീക്ക് തടസ്സമില്ല. കുടുംബത്തിന്റെ ചിലവ് അന്വേഷിക്കാൻ സ്രീക്ക് ഇപ്പോ. ബാധ്യത ഏല്പിച്ചില്ല. പുരുഷനാണ് അത് നിർവഹിക്കേണ്ടത്. 'ഭാര്യയും ഭർത്താവും പ്രഭുവും ദാസിയുമായല്ല ജീവിക്കേണ്ടത്'; ആത്മമിത്രങ്ങളായാണ് എന്നത്രെ പ്രവാചകന്റെ നിർദ്ദേശം. പ്രാത്ഥനയിലും ആഘോഷങ്ങളിലും സ്രീകളെ പങ്കെടുപ്പിക്കാനാണ് പ്രവാചക കൽപന. ഓരോന്നും വെവ്വേറെ പറഞ്ഞാൽ അവ ഓരോ പ്രബന്ധത്തിനുമത്രം കാണം. ദൈർഘ്യം ഭയന്ന് ചുരുക്കുന്നു.

ഇത്രയുപറഞ്ഞതിൽ നിന്ന് ഇപ്പോമിലെ പർവ്വതസ്രീകളുടെ പുരോഗതിക്കോ പൗരത്വത്തിനോ വിലങ്ങുതടിയല്ലെന്നു വായനക്കാർ മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കട്ടെ. സഹോദരന്മാരേ, ധാർമികബോധം ശൂന്യാവസ്ഥയിലേക്കെത്തിത്തുടങ്ങിയ ഈ ദശാസന്ധിയിൽ നാം നമ്മുടെ സ്രീകളെപ്പറ്റി ക്രിയാത്മകമായ പദ്ധതികളാവിഷ്കരിക്കാതിരുന്നാൽ, ഒന്നുകിൽ അവർ 'പരിഷ്കാര'ത്തിൽപെട്ട് 'പുരുഷൻ'മാരായിത്തീരും. അല്ലെങ്കിൽ യാഥാസ്ഥിതികത്വത്തിന്റെ തടങ്കൽ പാളയത്തിൽ മൃഗങ്ങളായി തളച്ചിടപ്പെടും. അതുതന്നെ ആത്മഹത്യാപരമാണ്.

നമ്മുടെ പെൺകുട്ടികൾക്ക് ഭൗതിക വിദ്യാഭ്യാസത്തോടൊപ്പം മതവിജ്ഞാനവും, ഗൃഹഭരണം, ശിശുപാലനം, പ്രഥമശുശ്രൂഷ തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾ പഠിപ്പിക്കുകയും കൈത്തൊഴിലുകളും കൂടി പഠിപ്പിച്ചുവേണ്ടതും പരിശീലിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണ്. എങ്കിൽ അവർക്ക് നഷ്ടപ്പെട്ട പ്രതാപവും സ്ഥാനമാനങ്ങളും തിരിച്ചുകിട്ടും. സമൂഹം ഭദ്രമായിരിക്കുകയും ചെയ്യും. അല്ലാഹു നമ്മെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ.

സമാപനം

ഇപ്പോം എന്ന മഹാസാഗരത്തെ ഒരു വിഹഗവീക്ഷണം നടത്തുക മാത്രമേ ഈ ലഘുകൃതിയിൽ ചെയ്തിട്ടുള്ളൂ. ലോകത്ത് പല പ്രത്യയശാസ്ത്രങ്ങളുമുണ്ട്. മതങ്ങളും മതേതര പ്രസ്ഥാനങ്ങളും മതവിരുദ്ധ ആശയങ്ങളുമുണ്ട്. അവയ്ക്കൊക്കെ അനുയായികളും ഉണ്ട്. ഓരോ വിഭാഗം ആളുകളും തങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ആശയം അനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കാൻ തയ്യാറാവുന്നു. എന്നാൽ ആസമൂഹത്തിലെ ഓരോ വ്യക്തിയെയും ചൂഴ്ന്നു നില്ക്കുകയും അവരുടെ ജീവിതത്തിന്റെ സമസ്ത മേഖലയിലേക്കും വെളിച്ചം വീശുകയും ചെയ്യുന്ന ആദർശങ്ങൾ ഇല്ല എന്നു തന്നെ പറയാം.

ലോകത്ത് ഏറ്റവുമധികം അനുയായികളുള്ളത് ക്രിസ്തു മതത്തിനാണ്. ഏറ്റവും അധികം കോപ്പി വിറ്റഴിക്കപ്പെടുന്നത് അവരുടെ വേദഗ്രന്ഥമായ ബൈബിളാണ്. ബൈബിൾ ഒരു ദർശനമോ ആദർശമോ സുവിശേഷമോ മോചന മന്ത്രമോ ഒക്കെ ആണെങ്കിലും മനുഷ്യജീവിതത്തെ ആത്യന്തികമായി അതുൾക്കൊള്ളുന്നില്ല. ദൈവംദിന ജീവിതമോ സാമൂഹിക-രാഷ്ട്രീയ പ്രശ്നങ്ങളോ കുടുംബകാര്യങ്ങളോ അത് കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നില്ല.

ഇന്ത്യയിലെ മതങ്ങളായ ഹിന്ദുമതം ബുദ്ധമതം ജൈന മതം തുടങ്ങി ഏതുപരിശോധിച്ചാലും അവയൊക്കെ ധർമ്മത്തിനും സനാതനത്വത്തിനും മുൻതൂക്കം നൽകിയിരുന്ന ഒരനങ്ങളായിരുന്നു എന്നല്ലാതെ ഒൻയാവിൽ എങ്ങനെ ജീവിക്കണം എന്നതിന് വ്യക്തമായ കാഴ്ചപ്പാടുകൾ അവയിലില്ല.

മതങ്ങളെയും ധാർമിക സനാതന മൂല്യങ്ങളെയും മുഴുവൻ തള്ളിപ്പറഞ്ഞ്, ദൈവനിഷേധവും ഭൗതിക വാദവും അടിസ്ഥാനമാക്കി ഈ നൂറ്റാണ്ടിന്റെ മോചന മുദ്രാവാക്യവുമായി അടുത്തുവന്ന പ്രസ്ഥാനമാണ് കമ്യൂണിസം. തൊഴിലാളിയെയും മുതലാളിയെയും വർഗ്ഗങ്ങളാക്കിതിരിച്ച് വർഗസംഘട്ടനങ്ങളിലൂടെ നിലനില്പാൻ ശ്രമിക്കുകയും, സമ്പത്താണ് മാനവികതയുടെ ആധാരശില എന്ന് സിദ്ധാന്തിക്കുകയും, ആ സമ്പത്ത് വ്യക്തികളിൽ നിന്ന് 'സ്റ്റേറ്റി'ലേക്ക് നീങ്ങുകയെന്നതാണ് മോചനത്തിന്റെ ആത്യന്തിക സ്ഥിതി എന്ന് സ്വപ്നം കാണുകയും ചെയ്ത സിദ്ധാന്തം പക്ഷെ, മനുഷ്യന് ജീവിതത്തിൽ കൊണ്ടുനടക്കാവുന്ന പ്രായോഗിക പദ്ധതിയല്ല എന്ന് വ്യക്തമാണ്.

ഇസ്ലാമിന്റെ സ്ഥിതി അതല്ല. നമുക്കെത്തിപ്പിടിക്കാൻ പറ്റാത്ത പാലും തേനും ഒഴുകുന്ന സ്വർഗത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞ് പററിക്കുകയല്ല ഇസ്ലാം. മനുഷ്യന് ഈ ലോകത്ത് മനുഷ്യനായി ജീവിക്കുകയും മരണാനന്തരം സ്വർഗീയ സുഖം കരസ്ഥമാക്കുകയും ചെയ്യണമെന്നാണതിന്റെ മൂലസിദ്ധാന്തം. വ്യക്തിപരവും കുടുംബപരവും സാമൂഹികവും രാഷ്ട്രീയവും രാഷ്ട്രാന്തരീയവുമായ പ്രശ്നങ്ങൾ അതുകൈകാര്യം ചെയ്യുന്നു. ഒരാളുടെ ദൈനംദിന ജീവിതത്തിൽ കൃത്യമായും കണിശമായും ഇസ്ലാം ഇടപെടുന്നു. ആർക്കും പിടികിട്ടാത്ത ഉദ്യോപ്യ അല്ല; ഇത് പച്ചയായ മനുഷ്യന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ വ്യത്യസ്ത മണ്ഡലങ്ങളെ ജീവിത ഗന്ധിയായി സ്പർശിക്കുകയും അവിടെയൊക്കെത്തന്നെ നെറിയും നെറികേടും ധർമവും അധർമവും വ്യതിരിക്തമായി വരച്ചുകാണിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഇസ്ലാമിന്റെ പ്രമാണമായ ഖുർആനിക നിർദ്ദേശങ്ങളും നിയമങ്ങളും കാലാതിവർത്തിയായി നില്ക്കുന്നു. ചരിത്രവും ശാസ്ത്രവും കഥകളും നിയമങ്ങളും കല്പനകളും നിരോധ

ങ്ങളും അവയിലുണ്ട്. ഖുർആനിന്റെ കൽപനകൾ ഏതെങ്കിലും കാലഘട്ടത്തിനനുസരിച്ച് മാറ്റിപ്പറയേണ്ടിവന്നിട്ടില്ല. നിരോധങ്ങൾ ഏതെങ്കിലും കാലത്ത് കൊള്ളാവുന്ന കാര്യമായി പരിഗണിച്ചിട്ടില്ല. കാരണം അത് അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളത്രെ.

ഇങ്ങനെ പ്രായോഗികമായ ഇസ്‌ലാം എന്ന മതം അതിന്റെ അനുയായികളിലും അല്ലാത്തവരിലും ചെലുത്തുന്ന സ്വാധീനവും അവർക്കുവേണ്ടുന്ന വ്യക്തി സ്വാതന്ത്ര്യവും, അതുവിശദീകരിക്കുന്ന പൗരധർമവും ഒരേത്തിനോട്ടം മാത്രമാണിത്. നാഗരിക സമൂഹസൃഷ്ടിക്കായി ഖുർആൻ നമുക്കു തന്നെ വെളിച്ചം എന്താണെന്ന് മൊത്തത്തിൽ ഇതിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ഓരോ അധ്യായവും വിശദീകരണം അർഹിക്കുന്നു. ഏതാനും കാര്യങ്ങൾ മാത്രമേ അല്പം വിശദീകരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളൂ. ജീവിക്കുന്ന ഒരു പ്രത്യയശാസ്ത്രം എന്ന നിലയിൽ ഇസ്ലാമിനെപ്പറ്റി പഠിക്കാൻ താല്പര്യമുള്ളവർക്ക് ഒരു സൂചിക മാത്രമാണീകൃതി. ഇതിലൂടെ ഒരാളെങ്കിലും ഈ ആത്യന്തിക ഭൗത്യത്തിന്റെ അന്തസ്സത്ത മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിച്ചാൽ അതായിരിക്കും മറ്റൊന്നിനേക്കാളും ഉത്തമം.

അജ്ഞതമൂലം ഇസ്ലാമിനെ മനസ്സിലാക്കാത്തവർ ധാരാളമുണ്ട്. കാര്യം വളരെ വ്യക്തമായി മനസ്സിലായിട്ടും സ്വാർഥമായ താല്പര്യങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കാൻ വേണ്ടി കണ്ണുചിമുന്നവരും ഈ കനൽക്കട്ടയുടെ മുകളിൽ ഭുഷ്‌പ്രചരണത്തിന്റെ വെണ്ണീർ നിറക്കുന്നവരും ഇവിടെയുണ്ട്. ഈ രണ്ടുവിഭാഗത്തിനും ആവശ്യമായ വസ്തുതകളുടെ സംക്ഷിപ്തം മാത്രമാണിത്. സർവ്വശക്തൻ ഈ സംരംഭം സൽകർമ്മമായി അംഗീകരിക്കട്ടെ. ആമീൻ.

اهداف وانشطة المكتب :

- ١ - نشر العلم الشرعي والوعي والثقافة الإسلامية بين المسلمين.
  - ٢ - تعريف غير المسلمين بالإسلام وتكليف قلوبهم ودعوتهم إليه.
  - ٣ - متابعة وتعليم الجاليات المسلمة عن طريق الدروس والكتب والأشرطة وغيرها.
  - ٤ - توفير وتحقيق وترجمة الكتاب والشريط والرسالة الدعوية بمختلف اللغات.
  - ٥ - التعاون مع الجهات الرسمية والمؤسسات الخيرية والدعوية والأهلية في مجال الدعوة.
  - ٦ - استقطاب الطاقات المؤهلة وتوظيفها لخدمة الدعوة وإعداد الدعاة بمختلف اللغات.
  - ٧ - اشهار إسلام الراغبين في الدخول بالإسلام.
  - ٨ - تنظيم الرحلات التعليمية وحملات الحج والعمرة للمسلمين الجدد.
  - ٩ - إقامة نشاطات المناسبات كالإجازات والأعياد وتقطيع صائم وصرف زكاة المال والفطر للجاليات المستحقة.
- أحبتنا في الله :**

لا يخفى عليكم أهمية الدعوة إلى الله في تعليم الجاهل وهداية الضال وإقامة الحجة وإبراء الذمة بل وكسب الأجر الجزيل وفي ضدها الأثم العظيم لقوله عليه الصلاة والسلام « من دعا إلى هدى كان له من الأجر مثل أجور من تبعه لا ينقص ذلك من أجورهم شيئا ومن دعا إلى ضلاله كان عليه من الأثم مثل أثام من تبعه لا ينقص ذلك من أثامهم شيئا » لذلك فإن المكتب يتيح لكم فرص أداء واجب الدعوة من خلال المساهمة بالرأي والجهد والمال فلا تتردد وفق الله في اغتنامها .

أخي المسلم :

تمت طباعه هذا الكتاب على حساب احد المحسنين آثابه الله فلا تحرم نفسك اجر اعاده طبعته فالكاتب والشريط من اقوى وسائل الدعوة وقال عليه الصلاة والسلام « إذا مات ابن آدم انقطع عمله الا من ثلاث : صدقة جارية أو علم ينتفع به أو ولد صالح يدعو له »

رقم الحساب ١٠٩٠٩

شركة الراجحي للاستثمار - فرع الروضة

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات في حي الروضة بالرياض

تحت اشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

هاتف ٤٩١٨٠٥١ فاكس ٤٩٧٠٥٦١ - ص.ب ٨٧٢٩٩ الرياض ١١٦٤٢